

การศึกษาพัฒนาการทรงค้ำนีสัยส่วนบุคคลและสังคม
ของเค็กก่อนวัยเรียนเขตบางกะปิ

บทคัดย่อ

ของ

ถวิล รักชลธี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

ตุลาคม 2526

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณา
ปริญญาบัตรฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

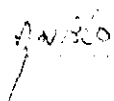
 อ.ม.

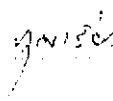
ประธาน

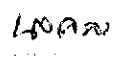
คณะกรรมการสอบ

 อ.ม.

ประธาน

 อ.ม.อ.ว.น.ท. กรรมการ

 อ.ม.อ.ว.น.ท. กรรมการ

 อ.ม.อ.ว.น.ท. กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.ปรีชา ชรรมา และอาจารย์ภุมเรียง สายะพานนท์ ซึ่งได้ช่วยเหลือให้คำ
แนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวนา พรพัฒน์กุล
อาจารย์สมเกียรติ ทิพย์ทัศน์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้ยืมเครื่องมือในการวิจัย
รวมทั้งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนอนุบาลคลองจั่น โรงเรียนอนุบาลศรีนครพัฒนา และ
โรงเรียนโสมภานุสรณ์ ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและทดสอบเด็ก

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คณะกรรมการบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่กรุณาให้ทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินทุน
งบประมาณแผ่นดิน ปีการศึกษา 2525

ถวิล รักชลธี

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ฉบับหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	พัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคม	7
	การอบรมเลี้ยงดู	18
	พัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมกับการอบรมเลี้ยงดู	22
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	26
3	วิธีดำเนินการวิจัย	27
	กลุ่มตัวอย่าง	27
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	28
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	34
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	35

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	36
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	39
5 บทย่อ สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	45
ความมุ่งหมายในการค้นคว้า	45
วิธีดำเนินการวิจัย	45
การวิเคราะห์ข้อมูล	46
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
อภิปรายผล	47
ข้อเสนอแนะ	52
บรรณานุกรม	54
ภาคผนวก	60

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามระดับอายุและการอบรมเลี้ยงดู	35
2	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคล และสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับอายุต่างกัน	39
3	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับอายุต่างกัน	40
4	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับอายุต่างกัน เป็นรายคู่	41
5	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคล และสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่มีการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน	42
6	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่มีการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน	43
7	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่มีการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน เป็นรายคู่	44
8	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบทดสอบพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคม	60

บทที่ ๑

บทนำ

ภูมิหลัง

การที่คนเราจะดำรงชีวิตอยู่ได้ช่วยกันนอกเหนือจากปัจจัยสี่ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตแล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสังคมที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาตั้งแต่ในวัยเด็ก และจะแตกต่างกันไปตามวัยของแต่ละคน พัฒนาการทางสังคมและการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม จะเริ่มต้นเมื่อทารกสามารถเข้าใจความแตกต่างระหว่างตนเองกับบุคคลอื่นได้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2509 : 174 - 176) เมื่อเด็กมีอายุได้ 2 - 3 สัปดาห์ เด็กจะเริ่มมีปฏิกริยาต่อสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตต่างกันจนอายุ 6 เดือน เด็กจะสามารถแยกความแตกต่างระหว่างคนแปลกหน้าและคนที่คุ้นเคยได้ เด็กต้องการสิ่งเร้าในการติดต่อกับคนและพยายามเลียนแบบพฤติกรรมของคนอื่น ดังนั้นการเลียนแบบทางสังคมของเด็กจึงมีบทบาทสำคัญต่อการปรับตัวในการเข้าสังคมของเด็กอย่างมาก จะเป็นพื้นฐานในการสร้างบุคลิกภาพที่ดีของเด็กในอนาคต ถ้าหากเด็กได้รับประสบการณ์หรือได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมดี เด็กก็จะเรียนรู้ในการที่จะมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นได้ดีในวัยต่อไป พัฒนาการทางสังคมนอกจากจะมีผลต่อการปรับตัวและบุคลิกภาพของเด็กแล้ว ยังมีผลต่อพัฒนาการในด้านอื่น ๆ ด้วย ได้แก่ พัฒนาการทางกาย พัฒนาการทางอารมณ์ พัฒนาการทางสติปัญญา เป็นต้น เช่นเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูในสถานสงเคราะห์เด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง เด็กเหล่านี้พบว่าส่วนใหญ่จะเป็นเด็กที่ขาดความรักความอบอุ่น ซึ่งจะมีผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของเด็กในการที่จะสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นในวัยต่อไป โอกาสที่เด็กเหล่านี้จะได้รับความรักหรือแสดงความรักกับบุคคลอื่นมีน้อย จึงเห็นว่าเด็กเหล่านี้จะมีพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และภาษาล่าช้ากว่าเด็กปกติเป็นส่วนใหญ่

ดังนั้นการที่เด็กจะมีสุขภาพดีมีความสุข เจริญเติบโตได้อย่างสมบูรณ์ เป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพและเป็นบุคคลที่มีประโยชน์ต่อสังคม จึงจำเป็นต้องได้รับการดูแล ตามความต้องการขั้นพื้นฐานอันได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย การพักผ่อน การบริการ ทางการแพทย์ ตลอดจนความรักความอบอุ่น ความปลอดภัย ซึ่งมีคามารค่าจะเป็นผู้มี บทบาทสำคัญในการเลี้ยงดู ปลูกฝังลักษณะนิสัยส่วนบุคคลและสังคม บุคลิกภาพ ตลอดจน ความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจทั้งในวัยเด็กและวัยต่อไป (อัจฉรา สุขารมณ และคณะ 2523 : 3) อีริกสัน (Erikson 1950 : 222) ได้กล่าวไว้ว่า วัยเด็กเป็น วัยของการเรียนรู้ พบสิ่งแปลกใหม่ ฝึกฝนการช่วยเหลือตนเอง และฝึกหัดลักษณะนิสัยส่วนบุคคลที่ดีงาม การที่เด็กจะมีความสุข เชื่อมั่นในตนเองหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับวิธีการ อบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ว่าเป็นไปในลักษณะใด ซึ่งไวตัง และไซลด์ (อ้างอิงสดาบัน ระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก 2513 : 161) ได้ทำการศึกษาวิจัยการฝึก อบรมให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเองของแม่กลุ่มตัวอย่างเผ่าโคโลมาพบว่า แม่จะใช้วิธีการฝึกที่ เข้มงวด คือจะเริ่มด้วยการตามใจในขณะที่ยังเล็กอยู่จนถึงวัยหย่านม ซึ่งมีอายุระหว่าง 2 - 3 ปี ก็จะมีการฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองอย่างเข้มงวดทันทีทันใด และปฏิเสธการที่จะ ช่วยเหลือเด็ก ด้วยวิธีการเช่นนี้คาดว่าจะก่อให้เกิดความเครียดทางด้านจิตใจต่อเด็ก

นอกจากนี้ การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมของเด็ก ยังมีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเด็กโดยเฉพาะเด็กเล็กวัยอนุบาลและประถมปีที่ 1 ซึ่งจากงานวิจัยของ มาลา วิรุณานนท์ (มาลา วิรุณานนท์ 2515 : 146) และ สุขสมร ประพิมพ์ทอง (สุขสมร ประพิมพ์ทอง 2521 : 70) พบว่า เด็กที่ได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองมากจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าเด็กที่ถูกอบรมเลี้ยงดู แบบให้พึ่งตนเองน้อย

พัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมของเด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ใหญ่ต้องช่วยกันส่งเสริมให้พัฒนาไปพร้อม ๆ กันกับพัฒนาการด้านอื่น ๆ ด้วย วิธีการที่ถูกต้องตามหลักวิชาการในแต่ละช่วงวัยของเด็ก เพื่อให้ได้เด็กที่เจริญเติบโตขึ้นมาอย่างมีคุณภาพซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ ในการที่จะรับผิดชอบพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าแทนผู้ใหญ่ต่อไป ดังจะเห็นได้จากคำขวัญเนื่องในวันเด็กแห่งชาติประจำปี พ.ศ. 2522 ของพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี ที่ว่า "เด็กไทยคือหัวใจของชาติ" (ลัทธิศาสตร์ พรศรีสมพร 2522 : 83) และจากกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่องค์การทุนสงเคราะห์เด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) เนื่องในโอกาสปีเด็กสากลว่า "เด็กเป็นผู้ที่จะรับช่วงทุกสิ่งทุกอย่างต่อจากผู้ใหญ่ รวมทั้งภาระรับผิดชอบในการดำรงรักษาความผาสุกสงบสุขของประชากรในโลก ดังนั้นเด็กทุกคนจึงสมควรและจำเป็นที่จะต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสมให้มีความสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ต่าง ๆ พร้อมทั้งการฝึกหัดขัดเกลาความคิดจิตใจให้ปราณีต ให้มีศรัทธามั่นคงในคุณความดี มีความประพฤติเรียบร้อยสุจริต และมีปัญญาแจ่มใสในเหตุผล" ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ตั้งแต่เด็ก จึงเป็นการวางแผนพัฒนาลักษณะนิสัยส่วนบุคคลและสังคมของเด็กให้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี มีสุขภาพจิตดีควบคู่ไปกับการมีสุขภาพกายดี ซึ่งจะทำให้บุคคลสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สำหรับในประเทศไทย การศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กมักจะเน้นหนักและศึกษาวิจัยไปในด้านพัฒนาการทางกาย และพัฒนาการทางสติปัญญาเป็นส่วนใหญ่ ส่วนพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมของเด็กไทยยังมีน้อยมาก จึงเห็นว่าควรที่จะมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมของเด็กเล็กเพื่อพัฒนาการของเด็ก และเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางในการให้ความรู้แก่ผู้ที่จะเป็นพ่อแม่และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กเล็ก เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้มีพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมที่เหมาะสม

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาระดับพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมของเด็กก่อนวัยเรียนในโรงเรียนอนุบาลเขตบางกะปิ
2. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมของเด็กก่อนวัยเรียนในโรงเรียนอนุบาลเขตบางกะปิ ที่มีความแตกต่างกันในด้านการอบรมเลี้ยงดู

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบถึงระดับพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมของเด็กก่อนวัยเรียนในโรงเรียนอนุบาลเขตบางกะปิ
2. ทำให้ทราบถึงพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความแตกต่างกันในด้านการอบรมเลี้ยงดู เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขและส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก
3. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้มีพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมดำเนินไปได้ด้วยดี
4. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมของเด็ก

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นเด็กก่อนวัยเรียนที่เรียนอยู่ระดับอนุบาลของโรงเรียนในเขตบางกะปิ ที่มีอายุระหว่าง 3 - 6 ปี

2. ตัวแปรที่จะศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ

2.1.1 รัศมีอายุของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ 3 ปี 1 เดือน ถึง 4 ปี

อายุ 4 ปี 1 เดือน ถึง 5 ปี

อายุ 5 ปี 1 เดือน ถึง 6 ปี

2.1.2 การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด

การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

2.2 ตัวแปรตาม: ไค้แก

พัฒนาการทางค่านิสัยส่วนบุคคลและสังคม

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กก่อนวัยเรียน หมายถึง เด็กเล็กที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนอนุบาล เขตบางกะปิ ที่มีอายุระหว่าง 3 - 6 ปี
2. พัฒนาการทางค่านิสัยส่วนบุคคลและสังคม หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกและการปรับนิสัยส่วนบุคคลของตัวเด็กเองให้เข้ากับสังคมที่ตัวเองอยู่ รวมทั้งการปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ซึ่งขึ้นอยู่กับอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดู สิ่งแวดล้อมและปัจจัยการเจริญเติบโตภายในตัวเด็กเอง ไค้แกขึ้นการเจริญของสมองและระบบการเคลื่อนไหว

พัฒนาการทางค่านิสัยส่วนบุคคลและสังคม วัดได้จากแบบทดสอบที่แปลและปรับปรุงมาจากแบบทดสอบของกริฟฟิท และผู้วิจัยสร้างเพิ่มเติม

3. การอบรมเลี้ยงดู หมายถึงวิธีการที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อเด็กแบ่งออกเป็น 3 วิธีคือ

3.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึงการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูกด้วยความยุติธรรม ไม่ตามใจและเข้มงวดเกินไป ให้ความรักความอบอุ่นกับลูกอย่างมีเหตุผล ยอมรับนับถือความสามารถของลูกและให้ความร่วมมือกับลูกอย่างเหมาะสม

3.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด หมายถึงการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ให้ลูกปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของตนเองอย่างเคร่งครัด โดยไม่คำนึงถึงเหตุผล เด็กไม่สามารถทำอะไรตามที่ต้องการได้ พ่อแม่จะให้ความคุ้มครองช่วยเหลือตลอดเวลา

3.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึงการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ทอดทิ้งเด็ก ไม่คอยเอาใจใส่ดูแลให้คำแนะนำช่วยเหลือ ปล่อยให้เด็กทำอะไรต่าง ๆ ตามใจชอบ ไม่ให้ความรักความอบอุ่นเท่าที่ควร

การอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 แบบ วัดได้จากแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของ
กวินทร์ ชรรมนุต

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคม

ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการและผลงานวิจัยเกี่ยวกับเด็ก ส่วนใหญ่จะเน้นถึงช่วงวิกฤตของชีวิตว่า ในระยะ 5 ปีแรกของชีวิตเป็นระยะสำคัญที่สุดในการวางรากฐานบุคลิกภาพของมนุษย์ ดังนั้นการที่จะพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพจึงจำเป็นต้องเน้นการอบรมเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการตั้งแต่ในวัยเด็กเล็ก โดยเฉพาะพัฒนาการทางสังคมหรือพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคม จะมีอิทธิพลต่อการปรับตัวและการสร้างบุคลิกภาพของเด็ก แต่การที่เด็กจะปรับตัวได้ก็เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับแบบแผนพัฒนาการทางสังคมของเด็กซึ่งเริ่มต้นมาจากครอบครัวเป็นแห่งแรก และจะทำให้เด็กเลียนแบบไปสู่การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นต่อไป ในวัยทารกเด็กมีความจำเป็นต้องพึ่งพาพ่อแม่เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตน เนื่องจากเด็กยังช่วยตัวเองไม่ได้ แต่เมื่ออายุมากขึ้นความมีวุฒิภาวะเพิ่มขึ้นเด็กจะเริ่มช่วยเหลือตัวเองได้ การพึ่งพาคนอื่นจะค่อย ๆ ลดลง จึงเป็นช่วงที่เด็กจะได้เรียนรู้การฝึกฝนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่จะกลายเป็นลักษณะนิสัยส่วนบุคคลและสังคมของตนต่อไป พ่อแม่จึงควรเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาพฤติกรรมต่าง ๆ อย่างอิสระ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความมั่นใจในตัวเอง มีความเป็นตัวของตัวเองในการที่จะไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นตลอดไป มุนซิงเจอร์ (Munsinger, 1975 : 429) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นแหล่งปลูกฝังบุคลิกภาพที่เป็นอิสระให้แก่เด็ก การควบคุมของพ่อแม่มีผลต่อการส่งเสริมหรือยับยั้งพฤติกรรมการพึ่งพา (Dependency) และการไม่ยอมรับ (Rejection) ของพ่อแม่จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมพึ่งพา มีความรู้สึกว่าคุณเองเป็นคนไร้ประโยชน์ บุคคลที่มีความเป็นอิสระสามารถช่วยตนเองได้ จะมี

ความสามารถในการพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงกว่าคนที่ต้องคอยพึ่งพาคนอื่น / วัตสัน (Watson, 1973 : 66 - 67) และมัสเซน (Mussen, 67 - 68) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การที่เด็กเรียนรู้ที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองนั้นมีส่วนมาจากทัศนคติของพ่อแม่ที่มีต่อการพึ่งพาซึ่งจะเปลี่ยนไปตามเวลาที่ลูกมีอายุมากขึ้น โดยคาดหวังว่าลูกจะลดพฤติกรรมพึ่งพาลงตามอายุที่เพิ่มขึ้น และฝึกหัดให้ลูกช่วยตนเองจนเป็นลักษณะนิสัยส่วนตัว เช่น การรับประทานอาหาร การรักษาความสะอาด การขับถ่าย การสวมใส่เสื้อผ้า เป็นต้น การฝึกหัดเหล่านี้ถ้าไม่เข้มงวดเกินไป เต็มไปด้วยความรักความอบอุ่น เด็กก็จะเกิดแรงจูงใจที่จะช่วยเหลือตนเองมากขึ้น และพฤติกรรมการพึ่งพาก็จะลดน้อยลง

โรเบิร์ต เจ. เฮฟวิงเฮิสต์ (Robert J. Havighurst) กล่าวว่า ช่วงเวลาของพัฒนาการแบ่งออกเป็น 2 ช่วงคือ ช่วงเวลาของพัฒนาการที่อยู่ในภาวะวิกฤต ได้แก่ช่วงระยะเวลาที่จะต้องพัฒนางานตามขั้นพัฒนาการให้สำเร็จลงในระยะเวลาหนึ่งโดยเฉพาะ เช่นการฝึกการขับถ่าย และอีกช่วงหนึ่งคือช่วงของงานพัฒนาการที่จะดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ต้องใช้เวลานาน เช่นการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ดังนั้นในวัยเด็กตอนต้นหรือวัยเด็กเล็กตั้งแต่อายุ 1 1/2 ขวบถึง 5 ขวบ จึงเป็นช่วงสำคัญในการที่จะส่งเสริมพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมในการช่วยตนเองในชีวิตประจำวันของเด็กโดยจะต้องคำนึงถึงวุฒิภาวะและความพร้อมเป็นสำคัญ ดังเช่นการทดลองของเนลสัน (Nelson, 1955 : 128) ซึ่งสนับสนุนผลงานของแมคกรอว์ (McGraw, 1940) โดยทำการทดลองกับฝาแฝดแท้ 2 คู่ แยกฝาแฝดแต่ละคู่ออกจากกัน พวกเขาให้ฝึกหัดการขับถ่ายทุก 7 ชั่วโมง ตั้งแต่เล็ก ๆ อีกพวกหนึ่งเริ่มฝึกหัดเมื่ออายุ 14 - 24 เดือน ผลปรากฏว่าพวกที่ฝึกทีหลังจะมีการควบคุมการขับถ่ายทันกันกับพวกแรกเมื่ออายุ 24 เดือน ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การฝึกหัดเด็กเมื่ออายุถึงขั้นวุฒิภาวะและความพร้อมจะได้ผลเร็วกว่าการฝึกหัดเด็กในขณะที่ยังเล็กอยู่

เนื่องจากเด็กยังไม่สามารถควบคุมกล้ามเนื้อซบถายได้ยังไม่ถึงเวลา การฝึกจึงไม่เกิดประโยชน์

กิเซล (Gesell. 1943 : 159 - 219) ได้ศึกษาพัฒนาการของเด็กและลักษณะพฤติกรรมพื้นฐานอันเป็นลักษณะนิสัยส่วนบุคคลของเด็กไว้ดังนี้คือ

1. การเคลื่อนไหว ในช่วง 2 ปีแรกเด็กจะสามารถเดินได้เองแต่ยังไม่ตรงทางนัก เด็กจะพยายามฝึกวิ่งกระโดด ปีนย้ายชั้นบันได เมื่ออายุ 3 ขวบสามารถถีบจักรยานได้
2. การรับประทานอาหาร เด็กวัย 2 ขวบจะสามารถใช้มือจับช้อนโอนอาหารเองได้ แต่ยังทำอาหารหกเลอะเทอะบ้าง เด็กที่สามารถช่วยตัวเองได้ในเรื่องการรับประทานอาหารจะไม่ยอมให้แม่หรือคนเลี้ยงช่วย ส่วนเด็กที่ยังช่วยเหลือตัวเองได้น้อยจะเกิดความคับข้องใจขณะรับประทานอาหารจึงยอมให้แม่ช่วยเหลือ เด็กจะรับประทานอาหารที่เป็นของแข็งได้และเริ่มรู้จักเลือกอาหารที่ตนชอบ จะสามารถช่วยตัวเองได้อย่างเต็มที่เมื่ออายุ 4 - 5 ขวบ
3. การแต่งกาย เด็กจะพยายามสวมใส่เสื้อผ้าเอง ใส่ถุงเท้ารองเท้าติดกระดุมเสื้อด้วยตนเองแม้จะยังทำได้ไม่คล่อง เด็ก 2 - 3 ขวบ ชอบใส่และแกะกระดุมเสื้อผ้า บางครั้งจะแต่งกายเอง แต่บางครั้งจะให้แม่ใส่ให้ขึ้นอยู่กับอารมณ์เด็ก
4. การซบถาย เด็กเรียนรู้การฝึกการซบถายใส่สวาระอุจจาระ รู้จักควบคุมไม่ให้เลอะเทอะในบางครั้ง แต่ส่วนใหญ่จะยังคงใส่สวาระรดที่นอน ชอบคุยตามลำพังในขณะที่ถ่ายอุจจาระ และให้แม่ช่วยในเรื่องทำความสะอาด จนอายุ 4 ขวบ จะช่วยตัวเองได้
5. การนอน เด็กยังคงพึ่งพ่อแม่ในการพาไปนอน และพยายามที่จะเรียกแม่ให้กลับมาหาตนบ่อย ๆ เมื่ออายุ 3 ขวบ เด็กจะเริ่มไปนอนเองได้ และจะเรียกแม่ให้มาดูแลตนน้อยลง

6. การล้างมือ ในวัยนี้เด็กจะชอบเล่นน้ำ รู้จักล้างมือแต่ไม่จริงจัง ไม่ถูกวิธี เพียงเอามือไปจุ่มน้ำให้เปียกเท่านั้น พออายุ 3 ขวบ จะเริ่มล้างมือได้ด้วยวิธีขึ้น

7. การเล่น เมื่ออายุประมาณ 2 ขวบ เด็กจะเริ่มยึดตนเองเป็นจุดศูนย์กลาง เอาแต่ใจตัวเอง สนใจตัวเอง การเล่นจะเป็นลักษณะเล่นคนเดียวตามลำพัง ถ้าเล่นรวมกลุ่มจะเป็นไปในลักษณะรวมกลุ่มกันแต่ต่างคนต่างเล่น ห่วงของเล่น ชอบของเล่นที่เคลื่อนที่หรือหมุนได้ ชอบสำรวจสิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็น

พฤติกรรมพื้นฐานเหล่านี้ นอกจากจะเป็นรากฐานของพัฒนาการทางค่านิยม ส่วนบุคคลและสังคมของเด็กแล้ว ยังบ่งบอกการปรับตัวและบุคลิกภาพของเด็กในการเข้าสังคมต่อไป เฮิร์ลลอค (Hurlock, 1964 : 230 - 237) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กอายุ 2 - 6 ขวบ เป็นช่วงที่เด็กเรียนรู้การติดต่อทางสังคมและการสมาคมกับบุคคลภายนอก การปรับตัวกับบุคคลอื่นและให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเล่นเป็นกลุ่ม นอกจากนี้ เฮิร์ลลอคยังศึกษาพบว่า ทักษะคติและแบบแผนพฤติกรรมทางสังคมที่ปรากฏในช่วงวัยนี้คือ การต่อต้าน การก้าวร้าว การทะเลาะวิวาท การแข่งขันซึ่งก็ชิงเด่น การร่วมมือ การเป็นผู้นำ การเป็นผู้ตาม การมีใจกว้างขวาง การเป็นที่ยอมรับของสังคม และการเห็นอกเห็นใจ พฤติกรรมเหล่านี้มีความสำคัญต่อบุคลิกภาพของเด็กอย่างมาก

แบบแผนพัฒนาการทางสังคมที่จำเป็นต่อการปรับตัวทางสังคมของเด็กได้แก่

1. การถือรั้น (Negativism) เป็นการถือรั้นและต่อต้านอำนาจของผู้ใหญ่ จะเริ่มตั้งแต่ในวัยเด็กเล็กจนถึงซีกสูงสุดเมื่ออายุ 3 - 4 ขวบ หลังจากนั้นจะค่อย ๆ ลดลง และว่าง่ายขึ้นเมื่อเด็กรู้จักตัวของตัวเองดีขึ้น เด็กเรียนรู้ที่จะทำอะไรโดยคำนึงถึงความต้องการของคนอื่น เมื่อเด็กปรับตัวได้ดีแล้วอาจจะยังแสดงอาการถือรั้นอยู่ แต่จะไม่บ่อยและรุนแรงเท่ากับเด็กที่ยังปรับตัวไม่ได้

2. การเลียนแบบ (Imitation) ในระยะแรก ๆ เด็กจะเลียนแบบพ่อแม่ ต่อมาจะเลียนแบบเพื่อนหรือบุคคลที่ตนชอบ นอกจากจะเลียนแบบท่าทางหรือการแสดงออกแล้ว เด็กอาจจะรับเอาค่านิยมและความสนใจของบุคคลที่ชอบมาเป็นแบบอย่าง

3. การแข่งขันชิงดี (Rivalry) ความต้องการที่จะเด่นเหนือคนอื่นของเด็กจะปรากฏเมื่อเด็กอายุได้ 4 ขวบ และเด็กจะแสดงอาการชิงดีชิงเด่นนี้เมื่อมีบุคคลอื่นมาแย่งความสนใจจากตัวเองไป มักพบบ่อย ๆ ในกรณีที่พ่อแม่รักลูกไม่เท่ากัน ทำให้ลูก ๆ เกิดความริษยาชิงดีชิงเด่นกันเอง

4. ความก้าวร้าว (Aggression) เป็นปฏิกิริยาที่เกิดจากความคับข้องใจของเด็ก จะรุนแรงในเด็กที่ต้องการอำนาจและความเด่น เด็กที่คนอื่นชอบมักเป็นเด็กที่แสดงอาการก้าวร้าวอยู่ในขอบข่ายของการเล่น ส่วนเด็กที่ก้าวร้าวโดยการไปพุดต่คนอื่นที่อยู่ด้วยมักจะไม่มีใครชอบ เด็กมีแนวโน้มที่จะแสดงอาการก้าวร้าวมากกว่าปกติถ้ามีผู้ใหญ่อยู่ใกล้และต้องการได้รับความสนใจ ความก้าวร้าวของเด็กจะเพิ่มมากขึ้นเมื่ออายุ 2 - 4 ขวบ หลังจากนั้นจะอารมณ์ดีขึ้น มีความเป็นมิตรมากขึ้น พออายุ 4 - 5 ขวบ การแสดงอาการก้าวร้าวจะเปลี่ยนจากการพุดต่มาเป็นคำพูดมากกว่า

5. การทะเลาะวิวาท (Quarreling) เวลาที่เด็กทะเลาะกัน เด็กจะแย่งเอาของเล่นของคนอื่นไปหรือไม่ก็ทำลายเสีย โดยทั่วไปมักจะแผดเสียงร้องไห้ ตะคอก กัด การแสดงออกรุนแรงแต่ช่วงสั้น พอเลิกก็ลืมและกลับมาเล่นกันใหม่ได้อีก ส่วนมากการทะเลาะมักเนื่องมาจากการแย่งของเล่นหรือถูกล้อ การทะเลาะวิวาทระหว่างพี่น้องในบ้านถือเป็นเรื่องปกติ ยิ่งพ่อแม่เลี้ยงลูกแบบปล่อยเด็กจะยิ่งทะเลาะกันมากขึ้น เด็กอายุ 3 ขวบ จะทะเลาะวิวาทสูงสุด เด็กผู้ชายทะเลาะกันบ่อยกว่าเด็กผู้หญิง เด็กยิ่งรู้จักกับเพื่อนมากจะยิ่งทะเลาะกันมาก แต่การทะเลาะถือว่ามีคุณค่าต่อการปรับตัวทางสังคมของเด็กมาก

6. การร่วมมือ (Cooperation) ในการเล่นกับเด็กอื่นความร่วมมือของเด็กจะมีน้อย ทั้งนี้เนื่องจากเด็กยังยึดตนเองเป็นจุดศูนย์กลาง และชอบทะเลาะวิวาท แม้กับผู้ใหญ่ก็มีความร่วมมือน้อย เมื่ออายุพ้น 3 ขวบไปแล้ว เด็กจะร่วมมือในการเล่นกับผู้อื่นได้ดีขึ้นและนานขึ้น

7. การแสดงอำนาจ (Ascending behaviour) เด็กส่วนใหญ่มีแนวโน้มว่าจะแสดงตัวเป็นนายเวลาเล่น จาก 3 ขวบขึ้นไปพฤติกรรมอันนี้จะเพิ่มขึ้นถึงขีดสูงสุดอายุ 5 ขวบ ลักษณะการแสดงควมมีอำนาจส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมของเด็ก

8. ความเห็นแก่ตัว (Selfishness) ความเห็นแก่ตัวของเด็กจะถึงขีดสูงสุดระหว่างอายุ 4 - 6 ขวบ คือเด็กต้องการให้ทุกอย่างเป็นอย่างที่ตนเองต้องการ แต่ภายหลังเขาจะเรียนรู้จากการเล่นกับคนอื่นว่า การเห็นแก่ตัวจะทำให้เขาเล่นกับคนอื่นได้ไม่ดี เขาก็จะเริ่มหันความสนใจจากตัวเองเป็นความสนใจในกลุ่ม และเริ่มรู้จักแบ่งของเล่นให้คนอื่นเล่นด้วย

9. ความเห็นใจ (Sympathy) ความเห็นใจต้องอาศัยความเข้าใจ ความรู้สึกและอารมณ์ของคนอื่น เด็ก 3 ขวบจะแสดงความเห็นใจต่อบุคคลอื่น เช่น มีบาดแผลทายาแดงปิดแผลเดือ เด็กจะแสดงความเห็นใจโดยช่วยยกของให้ บอกคนอื่นเกี่ยวกับอาการเจ็บนั้น และเสนอความคิดเห็นการแก้ปัญหาตามความคิดของตน

10. การยอมรับจากสังคม (Social approval) ในระยะแรก ๆ เด็กจะสนใจการยอมรับจากผู้ใหญ่มากกว่าจากเด็กด้วยกัน เด็กจะดูการยอมรับของผู้ใหญ่โดยจากการถาม การเรียกให้ดู เมื่อเด็กเข้ากลุ่มมากขึ้นเด็กจะต้องการการยอมรับจากกลุ่มมากกว่าจากผู้ใหญ่ ทำให้เด็กกลายเป็นเด็กชน ไม่เชื่อฟัง

11. การคบเพื่อน (Peer relationship) เด็กจะเล่นรวมกันจนอายุ 4 ขวบ จากนั้นก็จะเริ่มแยกเพศและเห็นได้ชัดเมื่ออายุ 5 ขวบ เด็กจะเล่นกับเพศเดียวกัน ไม่ชอบเล่นกับเพศตรงข้าม

บ้านเป็นสถาบันหรือสิ่งแวดล้อมอันดับแรกที่จะส่งเสริมพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคม ให้เด็กเจริญเติบโตเป็นบุคคลที่สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ถ้าเด็กมีการปรับตัวดี เด็กจะมีลักษณะยอมรับสภาพของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ มีความเป็นประชาธิปไตย สนใจคนอื่นและสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดี เฮิร์ลอค (Hurlock. 1950 : 766) ได้ให้หลักการในการพิจารณาลักษณะการปรับตัวที่ดีทางสังคมมี 4 ประการคือ

1. การแสดงออก ถ้าหากพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นเหมาะสมกับความคาดหวังของกลุ่ม อายุและระดับของพัฒนาการแล้ว ก็จะเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม
2. สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลได้ทุกกลุ่ม เด็กบางคนอาจปรับตัวเข้ากับบุคคลในครอบครัวได้ แต่ปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นไม่ได้
3. มีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น
4. มีความพอใจในสิ่งที่ตนเป็นอยู่

ส่วนโรเจอร์ (Rogers. 1974 : 358) ได้กล่าวถึงลักษณะของการปรับตัวที่ดีว่า การปรับตัวที่ดีคือบุคคลที่มีความเข้าใจตนเอง (Self - understanding) และเข้าใจบุคลิกภาพของตนเองได้ เมื่อบุคคลรู้จักตนเอง รู้ความสามารถ แรงบันดาลใจ และทัศนคติที่มีต่อตนเอง ตลอดจนเข้าใจลักษณะที่ตนมีต่อบุคคลอื่น ก็จะไม่มีความตึงเครียดซึ่งเป็นการปรับตัวที่ดีทางจิตวิทยา

นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมหรือสภาพสังคมที่เด็กอยู่ ก็มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็ก เด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีโอกาสได้สมาคมกับบุคคลอื่นมาก จะมีพัฒนาการทางสังคมที่ดีกว่าและสามารถปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีโอกาสใกล้ชิดกับบุคคลอื่น นวลศิริ เปาโรหิตย์และคณะ (นวลศิริ เปาโรหิตย์และคณะ 2515 : 103 อ้างอิงมาจาก Rene Spitz. n.d.) กล่าวถึงการสังเกตพฤติกรรมของเด็กทารกที่เลี้ยงในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าและไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลเพียงพอ เช่นเดียวกับเด็กที่อยู่กับพ่อแม่จริง ของเรเน สปีทซ์ พบว่า 15 % ของเด็กอายุ 6 - 12 เดือน แรกจะมี

ลักษณะของพัฒนาการที่แตกต่างจากเด็กปกติ คือเด็กจะร้องไห้บ่อย ครั่งละนาน ๆ เป็นเช่นนี้นานเป็นเดือน ๆ และเมื่อปรากฏว่าไม่ได้รับการตอบสนองจากสิ่งแวดล้อม เด็กจะกลายเป็นคนเงี้ยวเฉย ไม่แสดงความรู้สึก อารมณ์หรือการรับรู้ต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สายตาที่มองจะมองด้วยความรู้สึกที่ว่างเปล่า สปิธได้สรุปผลการทดลองว่า การพัฒนาทางสังคมเป็นการที่สิ่งมีชีวิตตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการเรียนรู้มาใช้เป็น มาแต่กำเนิด และพัฒนาการทางสังคมในระยะครึ่งปีหลังคลอด จะเป็นระยะที่สำคัญ อย่างมากต่อการพัฒนาอารมณ์และสังคมของเด็กต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ฮาร์โลว์ (Harlow) ที่ศึกษาเกี่ยวกับลิง โดยนำลูกลิงไปเลี้ยงแยกไว้ตั้งแต่แรกเกิด โดยไม่ให้ใกล้ชิดสัมผัสกับสิ่งมีชีวิตอื่นเป็นเวลา 6 เดือน ผลปรากฏว่าลูกลิงเหล่านี้จะมีพฤติกรรมที่ผิดปกติไปจากลูกลิงอื่น ๆ คือ ไม่ยอมเข้าใกล้ลิงอื่น หลีกเลียงการสมาคม หรือการรวมกลุ่มทุกชนิด มีลักษณะต้นกัวอยู่ตลอดเวลา เมื่อตกใจจะไปซุกแอบอยู่ตาม มุมเพียงตัวเดียว นอกจากนี้ฮาร์โลว์ยังพบว่า ถ้าระยะเวลาของการแยกลูกลิงไปเลี้ยง น้อยกว่า 6 เดือน ลูกลิงจะมีการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมที่ปกติได้ภายหลัง แต่ถ้าหาก แยกเลี้ยงไว้นานเกินกว่า 6 เดือนถึง 1 ปี ลูกลิงนั้นจะไม่มีความสามารถในการพัฒนา การทางสังคมและทางเพศที่ปกติได้ ส่วนใหญ่จะแสดงกิริยาหวาดกลัวและก้าวร้าวต่อ การกระทำใด ๆ ที่นำไปสู่ความสัมพันธ์กับสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ

เล็ชานาร์ค (Leonard, 1979 : 44) กล่าวถึงการปรับตัวทางสังคมว่าเป็น ความต้องการพื้นฐานที่เด็กควรได้รับการอบรมสั่งสอนและส่งเสริมพัฒนาการให้ดำเนินไป ด้วยดี และจากการศึกษาของสถาบันระหว่างเวลาสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก เกี่ยวกับ อิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการของเด็ก พบว่าแม่มุ่งหวังอย่างปึงที่จะช่วยให้เด็กแสดง ความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ด้วยการทำตามคำสั่งของแม่ การขัดคำสั่งของผู้ใหญ่เป็นการแสดง ความไม่เคารพเชื่อฟัง การอบรมเช่นนี้อาจจะมีผลดีหลายอย่าง เช่นช่วยให้ได้รับความ สะดวกสบายในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เป็นการรักษาสัมพันธภาพระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่

ช่วยให้เด็กเกรงใจผู้อื่น แต่ถ้าพิจารณาอีกมุมหนึ่งจะเห็นว่ากรอบบนเช่นนี้อาจมีผลเสียต่อเด็ก เป็นการบั่นทอนความเป็นตัวของตัวเอง อาจทำให้เด็กขาดความกระตือรือร้น ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของฟรอยด์ (Freud) ที่ว่าบุคลิกภาพเริ่มตั้งแต่ในช่วงแรกของชีวิต การอบรมเลี้ยงดูและการทำให้เป็นตัวอย่างแก่เด็กเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะเด็กจะเลียนแบบผู้ที่อยู่ใกล้ติด และในช่วง 5 ปีแรกของชีวิตจะเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาบุคลิกภาพ

เด็กทารกแรกเกิดจะไม่มีความรู้สึกในการจะสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เด็กจะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางของความสนใจทั้งหมด พัฒนาการทางสังคมจะเริ่มเมื่อเด็กเกิดความรู้สึกว่า แท้ที่จริงแล้วตัวเขาไม่ใช่จุดรวมความสนใจทั้งหมด แต่เป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น เมื่อเกิดความรู้สึกเช่นนี้จะทำให้เด็กเกิดความต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสิ่งอื่น ๆ รอบตัว เช่น ของเล่น เพื่อน เป็นต้น เฮอร์ลอค (Hurlock, 1959 : 236) กล่าวว่า ก่อนที่เด็กจะพูดได้ เด็กจะรับรู้ว่าเขาเป็นศูนย์กลางของความชื่นชมและความสนใจ เมื่อเด็กโตขึ้นเด็กจะต้องการการยอมรับจากผู้ใหญ่และเพื่อนมากขึ้น การขาดแคลนการยอมรับจากสังคมจะทำให้เด็กไม่มีความสุข และมักจะผลักดันให้เด็กมีพฤติกรรมที่เรียกร้องความสนใจ

บุเลอร์ (Buhler, 1954 : 90) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของทารกซึ่งมีอายุ 6 สัปดาห์ พบว่า ทารกจะมีการโต้ตอบต่อเสียงของมนุษย์มากกว่าเสียงหรือวัตถุอื่น ๆ การโต้ตอบทางสังคมของทารกในช่วงนี้คือการยิ้ม บุเลอร์จึงให้ความเห็นไว้ว่าการยิ้มเมื่อได้ยินเสียงมนุษย์เป็นการโต้ตอบทางสังคมขั้นแรกของมนุษย์

พล มุสเซน (Paul Mussen, 1973 : 91) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเริ่มต้นของพฤติกรรมทางสังคม โดยทำการศึกษาในระยะสั้น ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นทารกอายุ 12 และ 24 เดือน ทารกจะได้รับการสังเกตอย่างสม่ำเสมอในทุก ๆ 4 สัปดาห์ และ 6 สัปดาห์ ในขณะที่อยู่กับแม่ อยู่กับกลุ่มเพื่อนกลุ่มหนึ่ง อยู่กับคน

แปลกหน้าซึ่งเป็นแม่ของเพื่อนเด็ก และกับของเล่นสองสามชิ้น สำหรับพฤติกรรมทางสังคมที่ได้รับการสังเกตคือ การชายตามองดู การยิ้ม การโยกไม้โยกมือ การกางแขนออก และการเปล่งเสียงพูด ผลปรากฏว่า เด็กในช่วงนี้มีการโต้ตอบทางสังคมในช่วงเวลาที่สั้นมาก เมื่อเด็กอยู่ในระหว่างขวบปีที่ 2 จะมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการปะทะทางสังคมเพียงเล็กน้อย เมื่ออายุปลาย 2 ขวบ เด็กจะเพิ่มการปะทะสัมพันธ์ทางสังคมมากขึ้น การปะทะทางสังคมของเด็กวัยนี้ส่วนมากจะเกี่ยวกับการเล่นและห้วงของเล่น

นวลศิริ เปาโรหิตย์และคณะ (นวลศิริ เปาโรหิตย์และคณะ 2515 : 104 อ้างอิงมาจาก Maudry and Nekula. n.d.) กล่าวถึงการทดลองเรื่องการสังคมของเด็กอายุระหว่าง 6 - 25 เดือน ของโมคราย และเนคูลา พบว่า เด็กอายุ 6 - 8 เดือน ยังไม่มีความสนใจของเล่นหรือเพื่อนเล่น ในขณะที่เด็กอายุ 9 - 13 เดือน จะมีการทอดส่นองคอของเล่นก่อนและเข้านเล่นเป็นอันดับต่อมาเนื่องจากเด็กจะหวงของเล่นและมีความรู้ดีกว่าเพื่อนจะแย่งของเล่นไปแต่เด็กอายุ 14 - 18 เดือน จะชอบเล่นกับเพื่อนมากกว่าของเล่น และในระยะนี้เองที่พัฒนาการทางสังคมที่สำคัญจะเกิดขึ้นคือมีความร่วมมือกันในการเล่นต่าง ๆ และจะเพิ่มมากขึ้นภายในอายุ 2 ขวบ เด็กจะต้องการเพื่อนเล่นมาก นั่งเล่นด้วยกันหรือแม้จะไม่ได้เล่นด้วยกันก็ต้องการให้มีเพื่อนนั่งอยู่ใกล้ ๆ ซึ่งสอดคล้องกันกับการศึกษาของ พาเทน (Parten) เกี่ยวกับอิทธิพลของเพื่อนที่มีต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพโดยทำการตรวจสอบบรรณาติของสังคม และจากการปะทะสัมพันธ์ของเด็กในสถานเลี้ยงเด็ก 42 คน อายุระหว่าง 2 - 5 ปี ทำการสังเกต 20 ครั้ง ๆ ละ 1 นาที ผลจากการสังเกต แบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมทางสังคมของเด็กได้เป็น 6 ประเภทคือ

1. พฤติกรรมนั่งเฉย (Unoccupied behavior)
2. เล่นตามลำพังคนเดียว (Solitary play)

3. คุณคนอื่นเล่นแต่ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการเล่นด้วย (On - looker behavior)
4. ต่างคนต่างเล่น (Parallel play)
5. การเดินร่ายกับคนอื่นและแบ่งของเล่นกัน (Associated play)
6. ร่วมเล่นกันอย่างมีระบบระเบียบ (Cooperative or Organized play)

พาทนได้สรุปว่า การเล่นแบบต่างคนต่างเล่นเป็นลักษณะเฉพาะของเด็กเล็ก เมื่อเด็กโตขึ้นจะมีส่วนร่วมในการเล่นกับบุคคลอื่น และมีการแบ่งของเล่นกัน หรือร่วมเล่นกับผู้อื่นอย่างมีระบบระเบียบ

แมคคินเนย์ (McKinney 1949 : 413 - 415) ศึกษาการเจริญเติบโตของเด็กกับความต้องการในการปรับตัว โดยศึกษาจากพฤติกรรมการเล่นในหมู่เพื่อน ๆ พบว่า เด็กที่ถูกจำกัดในการเล่นเนื่องจากขาดโอกาสที่จะเล่นหรือขาดการสนับสนุน จะมีการปรับตัวได้น้อยกว่าเด็กที่มีการเล่นอย่างเต็มที่และจะไปทางปกติสม่ำเสมอ แมคคินเนย์ได้กล่าวสรุปถึงคุณค่าของการเล่นไว้ว่า

1. ช่วยเพิ่มความสามารถในการอยู่ในสังคมได้อย่างดี
 2. พัฒนาการของเด็กจะเห็นไปอย่างเต็มที่
 3. ช่วยลดความตึงเครียดทางอารมณ์
 4. เป็นพื้นฐานของการมีเพื่อน การเป็นผู้นำและสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ
- ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพัฒนาการทางสังคมในช่วงวัยต้นของชีวิตของเด็กจึงมีความสำคัญอย่างมาก การที่เด็กได้มีโอกาสปะทะสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในสังคม ได้รับการส่งเสริมอย่างเหมาะสม และมีตัวแบบที่ดีสำหรับเด็ก จะทำให้เด็กมีโอกาสในการเลียนแบบและพัฒนาสร้างรูปแบบพฤติกรรมขึ้นเป็นบุคลิกภาพของตนเองต่อไป

นักจิตวิทยาส่วนใหญ่ได้ทำการศึกษาพบว่า กลไกทางสังคมซึ่งมีอยู่ในเด็กทุกคน ทุกสังคมวัฒนธรรมมีพื้นฐานอยู่ 4 อย่างคือ

1. ต้องการที่จะได้รับความรัก ความเอาใจใส่ การยอมรับและการระลึกถึงจากบุคคลอื่น
2. ต้องการหลีกเลี่ยงความรู้สึกไปเร้นสุข เมื่อปรากฏว่าตัวเองไม่ได้รับการยอมรับ หรือถูกลงโทษจากบุคคลอื่น
3. ต้องการจะเป็นเหมือนกับบุคคลที่ตนนับถือ ชื่นชมและรักใคร่
4. มีแนวโน้มจะเลียนแบบพฤติกรรมของคนอื่น ๆ

การยอมรับเลี้ยงดู

บุคลิกภาพและพัฒนาการของมนุษย์ขึ้นอยู่กับ การยอมรับเลี้ยงดูมาตั้งแต่ในวัยเด็ก เด็กที่ได้รับการยอมรับเลี้ยงดูด้วยความรักความอบอุ่น จะมีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถปรับตัวและสร้างสัมพันธ์ภาพกับคนอื่น ๆ ได้ ส่วนเด็กที่ขาดความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ จะรู้สึกว่าตนเองถูกทอดทิ้ง มีลักษณะก้าวร้าว ปรับตัวในสังคมไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ คำกล่าวของ กีเซล (Gesell) ที่ว่า การยอมรับเลี้ยงดูด้วยความรักความอบอุ่นอย่างเหมาะสม จะช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกดีในการปรับตัวให้เป็นที่ไปตามความต้องการของตนเอง และปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ ส่วนแกร์ริสัน (Garrison, 1955 : 29) ได้สรุปผลการศึกษาของโรเซนธัม ในการศึกษาวิเคราะห์เด็กชายอายุ 13 ปี ซึ่งขาดความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ในระยะต้นของชีวิตพบว่า เด็กคนนี้ไม่เคยรักคนอื่นเลยและปรับตัวเข้ากับเพื่อนชายหญิงวัยเดียวกันไม่ได้ สอดคล้องระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่อง เด็กได้กล่าวสรุปว่า การยอมรับเลี้ยงดูของครอบครัวมีบทบาทสำคัญที่สุดต่อพัฒนาการทุก ๆ ด้านของเด็ก เป็นทั้งแหล่งปลูกฝังลักษณะนิสัยส่วนบุคคล ก่อพื้นฐานบุคลิกภาพให้กับเด็ก

ถ่ายทอดแรงงูใจ คุณธรรมและค่านิยมต่าง ๆ ของสังคมแก่เด็ก ฉะนั้นการเรียนรู้และประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ตลอดวัยต้นของชีวิต จึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและบุคลิกภาพของเด็กไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ และไมเออร์ (Maier, 1969 : 175 - 176) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูว่า การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีอิทธิพลสำคัญยิ่งต่อชีวิตของเด็ก พ่อแม่จะเป็นตัวแทนทางสังคมที่ดีในการช่วยเหลือเด็ก

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีความสำคัญอย่างมากในการที่จะส่งเสริมพัฒนาการและปั้นแต่งให้ลูกเจริญเติบโตขึ้นมาในลักษณะเช่นใด ซึ่งจะขึ้นอยู่กับวิธีการที่พ่อแม่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดู เช่นเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน จะมีบุคลิกภาพแบบหนึ่ง หรือเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยก็จะมีบุคลิกภาพอีกแบบหนึ่ง ทักษะคติของพ่อแม่ตลอดจนการปฏิบัติของพ่อแม่ต่อลูก รวมกันขึ้นเป็นบรรยากาศของครอบครัวในการให้การอบรมเลี้ยงดูแก่ลูก แบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะคือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ร่วมกันรับผิดชอบเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การตัดสินใจใด ๆ ภายในครอบครัวเกิดขึ้นจากการเห็นชอบของสมาชิกทุกคนในครอบครัว โดยถือเอาความสุขของส่วนรวมเป็นใหญ่ ลูกมีโอกาสใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ และรับผิดชอบต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว มีโอกาสหัดคิดริเริ่มและตัดสินใจจากสิ่งที่เล็กไปสู่งานที่ใหญ่ พ่อแม่สนองความต้องการพื้นฐานของลูก ให้ความรักความเอาใจใส่และให้โอกาสที่จะกยหาสมาคมกับเพื่อนเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นทุกคนมีส่วนออกเสียงและให้ความเห็น ถ้าเกิดการขัดแย้งกันขึ้นก็เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ใช้เหตุผลในการโต้แย้งกัน

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด ครอบครัวนี้ส่วนใหญ่พ่อแม่จะเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว มีอำนาจเด็ดขาดในครอบครัว ตั้งกฎเกณฑ์ให้ลูกปฏิบัติตาม มีสิทธิที่จะจัดการกับสมาชิกในครอบครัวตามที่ตนเองปรารถนา การตัดสินใจใด ๆ ของครอบครัวลูกไม่มีสิทธิออกเสียงด้วย ความต้องการของลูกไม่ได้รับการตอบสนอง

เสมอไป พ่อแม่ไม่แสดงความรักใคร่ต่อลูก ความเอาใจใส่ต่อกันมีน้อย ทุกคนปฏิบัติภารกิจของครอบครัวตามหน้าที่ ลูกไม่ได้รับอนุญาตให้ออกไปไหนไกลบ้าน ผลการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ลูกมักจะขาดความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพ่อแม่ ทำให้ขาดความคิดริเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ซ้ำยังไม่เป็นตัวของตัวเอง ขาดความอบอุ่นมั่นคงปลอดภัย ไม่สามารถตัดสินใจด้วยตนเองในบางเรื่อง เพราะไม่เคยได้รับการฝึกตัดสินใจด้วยตนเองมาก่อน

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูลักษณะนี้พ่อแม่มีความคิดเห็นในการอบรมเลี้ยงดูไปคนละทางตามความเต็มชอบของตน พ่อแม่ไม่สนใจซึ่งกันและกันและไม่สนใจลูกเท่าที่ควร พ่อแม่มักจะเชื่อว่า "เด็กจะดีก็ตัวเอง จะชั่วก็ตัวเอง" ทำให้ไม่ค่อยสนใจรับผิดชอบในการอบรมสั่งสอนลูกเกี่ยวกับความประพฤติ เมื่อเกิดปัญหาเฉพาะหน้าขึ้นกับลูกก็ไม่ช่วยเหลือแนะนำ พ่อแม่มักจะใช้อำนาจรุนแรงกับลูก ทำให้โศกโศกใช้อารมณ์ปราศจากเหตุผล เด็กที่เกิดมาในบรรยากาศเช่นนี้จะรู้สึกขาดความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ มองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้วางใจคนอื่น ไม่มีโอกาสได้เรียนรู้หรือฝึกฝนให้มีคุณธรรม ขาดความมีระเบียบวินัยและความซื่อสัตย์ (สมาคมเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย 2518 : 82 - 85) .

เฮอร์ลอค (Hurlock, 1954 : 64) ได้ชี้แจงถึงการอบรมเลี้ยงดูไว้ว่า การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ชอบชักชวนและออกคำสั่งเข้มงวดเกินไป จะทำให้เด็กเป็นคนใจร้อน หุนหัน ส่วนพ่อแม่ที่ไม่ให้การอบรมเลี้ยงดูอย่างมีเหตุผลให้ความรักความอบอุ่น จะทำให้เด็กเป็นคนร่าเริงเป็นไปตามธรรมชาติ เข้ากับเพื่อนฝูงและปรับตัวกับสังคมได้ และพ่อแม่ที่ปล่อยปละละเลย จะทำให้เด็กเป็นคนขี้บ่น รำ สิ้นใจและแยกตัวออกจากสังคม .

นอกจากนี้ยังมีนักจิตวิทยาหลายท่านได้ศึกษาริธีการอบรมเลี้ยงดูประเภทของการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันไป เช่น โรเจอร์ (Rogers, 1972 : 117) แบ่งการอบรม

เลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบคือ แบบประชาธิปไตย แบบทอดทิ้ง และแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป ส่วนสมาน กำเนิด (สมาน กำเนิด 2520 : 2 อ้างอิงมาจาก Bronfenbrenner. n.d.) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบเช่นกันคือ แบบใช้ความรัก แบบสูงโทษ และแบบคาดหวังจากเด็ก

ทฤษฎีเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู

ทฤษฎีพัฒนาการของอีริกสัน

อีริกสันได้แบ่งพัฒนาการของคนออกเป็น 8 ขั้น โดยเน้นความสำคัญของพัฒนาการในขั้นต้นซึ่งจะเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในขั้นต่อไป สำหรับพัฒนาการในขั้นที่สองเป็นขั้นที่พัฒนาความเป็นอิสระ (Sense of autonomy) ระหว่างอายุ 2 - 4 ปี เด็กจะเรียนรู้ในการควบคุมตนเองและฝึกหัดพัฒนาการทางด้านนี้ด้วยส่วนบุคคลซึ่งเป็นพฤติกรรมพื้นฐาน เช่น การขับถ่าย การช่วยเหลือตนเองในการรับประทานอาหาร การเล่น ฯลฯ มีการเรียนรู้กฎเกณฑ์จากผู้ใหญ่อีกขึ้น เด็กจะมีตนเองเป็นจุดศูนย์กลาง คือตั้งและช่างปฏิเสธ ซึ่งเป็นแบบแผนพัฒนาการทางสังคมของเด็ก ถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูให้พัฒนาการในขั้นนี้ผ่านไปได้อย่างดี มีอิสระในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ จะทำให้เด็กมีความมั่นใจในตัวเอง พร้อมทั้งจะเผชิญปัญหาหรือสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ด้วยความมั่นใจ ในทางตรงกันข้ามเด็กที่พ่อแม่ปกป้องมากเกินไป ใจยอมให้เด็กมีอิสระในการกระทำด้วยตนเอง จะทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจ และมีผลต่อพัฒนาการในขั้นต่อไป

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ ได้เน้นถึงพัฒนาการในวัยเด็กว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็กคือครอบครัว เด็กจะมีพัฒนาการในขั้นต่าง ๆ ตามความลับพันธะระหว่างเด็กกับพ่อแม่ และอาจจะติดอยู่ที่พัฒนาการขั้นใดขั้นหนึ่งซึ่งจะมีผลต่อบุคลิกภาพในวัยต่อมา

แตกต่างกันไปในแต่ละคน ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากประสบการณ์การอบรมเลี้ยงดูในวัยต้นของชีวิต โดยเฉพาะในช่วง 5 ปีแรกของชีวิต

ทฤษฎีวุฒิภาวะ

ทฤษฎีวุฒิภาวะของกัทเซล เป็นทฤษฎีที่เน้นทางด้านวุฒิภาวะหรือการเจริญวัยในลักษณะที่เป็นส่วนรวมโดยทั่วไป โดยเน้นในด้าน การอบรมเลี้ยงดู การให้อาหารเป็นเวลา และค่านิยมทางศีลธรรมจรรยา เช่นเดียวกับทัศนคติกล่าวว่า บ้านเป็นแห่งแรกที่สร้างควาขสัมพันธ์ทางสังคมโดยมีพ่อแม่เป็นบุคคลสำคัญ

พัฒนาการทางนิสัยส่วนบุคคลและสังคมกับการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคม เด็กจะมีพัฒนาการดำเนินไปได้ด้วยดีแค่ไหน ขึ้นอยู่กับทัศนคติของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมเป็นอย่างมาก เพราะจะเป็นการวางรากฐานบุคลิกภาพของเด็ก และช่วยให้เด็กมีความสามารถในการปรับตัวสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม วัตส์ (Watts, 1957 : 148) กล่าวว่า การได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการฝึกหัดที่ดีตั้งแต่อายุวัยเด็ก จะเป็นการเตรียมให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคมที่ดี

ซัลลิแวน (Sullivan, 1969 : 9) เชื่อว่า การพัฒนาบุคลิกภาพมีผลมาจากสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว ถ้าในครอบครัวมีความรักใคร่ซึ่งกันและกัน มีความเป็นอยู่ที่อบอุ่นพอ จะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจ ปรับตัวในสังคมได้ดี มีพัฒนาการทางสังคมและบุคลิกภาพที่ดีได้

ทิวินล โสภณพันธ์ (ทิวินล โสภณพันธ์ 2521 : 18 อ้างถึงมาจาก Thompson. n.d.) ได้กล่าวถึงการวิจัยของทอมสัน ซึ่งศึกษาความสามารถในการแสดงบทบาทและการปรับตัวทางสังคมของเด็ก โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กชายอายุ 7 - 12 ปี พบว่า เด็กที่มีอายุมากกว่า สามารถแสดงบทบาทได้ดีกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า และเด็กที่แสดงบทบาทได้ดีนั้นสามารถปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่แสดงบทบาทได้ไม่ดี

ในเรื่องการปรับตัวของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน แลนดิส (Landis. 1964 : 105 - 106) ได้ศึกษาถึงการปรับตัวของเด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ปกครองแบบประชาธิปไตยและแบบเข้มงวดพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ปกครองแบบประชาธิปไตยปรับตัวได้ดีกว่า และเด็กที่พ่อแม่ปกครองแบบเข้มงวด จะมีความขัดแย้งกับพ่อแม่มากกว่าเด็กที่พ่อแม่ปกครองแบบประชาธิปไตย

การอบรมเลี้ยงดูโดยเฉพาะในการวางระเบียบการสร้างลักษณะนิสัยส่วนบุคคลและสังคมของเด็ก เป็นสิ่งสำคัญที่พ่อแม่จะต้องคำนึงถึง การที่พ่อแม่ปฏิบัติกับเด็กด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การควบคุมลงโทษ การแนะนำสั่งสอน การยอมรับ การชมเชยให้กำลังใจ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะมีส่วนในการส่งเสริมหรือยับยั้งพัฒนาการของเด็ก ดร. ฮิวฟิลิป (Dr. Hugu Philip. 1963) แห่งสถาบันการศึกษาเรื่องเด็กในกรุงเทพฯ ได้กล่าวถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กในชนบทไทยว่า โดยทั่วไปแล้วแม่ไทยมีการยอมรับเด็กในการอบรมเลี้ยงดูมาก เช่นในเมื่อการฝึกหัดการขับถ่ายจะเริ่มช้า การหย่านมช้า แต่ค่อนข้างรุนแรง ส่วนการฝึกหัดเรื่องการรับมีลชอบต่างสังคมจะสูงมาก เด็กจะถูกส่งไปรับแรงกล้าทำผิดกฎเกณฑ์ ซึ่งวิธีการเช่นนี้จะก่อให้เกิดบุคลิกภาพที่เป็นตัวของตัวเอง

ละม้ายมาศ ทรัพย์ดี (ละม้ายมาศ ทรัพย์ดี 2504 : 1) กล่าวว่า บุคลิกภาพโดยส่วนรวมของบุคคลนั้น ส่วนใหญ่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูทางบ้านและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับตั้งแต่วัยเด็ก ถึงแม้เมื่อเจริญขึ้น บุคคลนั้นจะมี

ประสบการณ์เพิ่มมากขึ้น แต่ประสบการณ์เหล่านี้ทำให้มีอิทธิพลลึกซึ้งไปถึงประสบการณ์เดิม อันเป็นรากฐานที่สะสมมาแต่เยาว์วัยไป ฉะนั้นการอบรมเลี้ยงดูจึงเป็นเสมือนกุญแจ คอคสำคัญที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการเจริญเติบโต บุคลิกภาพและการปรับตัว ทางสังคมของเด็กเป็นอย่างดี นักการศึกษาบางคนเชื่อว่า ครอบครัวยับยั้งบทบาทสำคัญยิ่ง ในการสร้างบุคลิกภาพของเด็กที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า โดยเฉพาะการฝึกฝน เตรียมเด็กให้รู้จักช่วยตนเองให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของสังคมที่อยู่ จากการวิจัยของ จรรยา สุวรรณทัต และคณะ (จรรยา สุวรรณทัต และคณะ 2513 : 165 - 167) ในเรื่องอิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการของเด็ก ที่หมู่บ้านชานเหมือน ตำบลนาข้าว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี และหมู่บ้านคูเมือง ตำบลชุมตาบ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แบบของทั้ง 2 หมู่บ้านจะเริ่มฝึกให้ลูกรู้จักช่วยตนเองเมื่อ อายุประมาณ 3 ปี ได้แก่ การรับประทานอาหาร การทำความสะอาดร่างกายและ การแต่งตัว เป็นต้น วิธีการฝึกจะใช้วิธีให้เด็กเลียนแบบผู้ใหญ่ การช่วยตัวเอง ของเด็กอายุ 3 ปี จะเป็นการช่วยตัวเองที่ต้องมีผู้ใหญ่คอยช่วยเหลือ เช่นการล้างหน้า ล้างมือ เด็กจะเพียงแต่ใช้ขันซักหน้าดูหน้าหรือรดมือเท่านั้น การแต่งตัวต้องมีผู้ใหญ่ คอยช่วยติดกระดุมให้ เมื่ออายุ 5 ขวบ เด็กจะสามารถช่วยตัวเองได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังมีการฝึกให้เด็กรับผิดชอบช่วยเหลืองานบ้าน โดยคำนึงถึงเพศและอายุ ของเด็ก ได้แก่ การกวาดบ้านถูบ้าน เลี้ยงน้อง ช่วยจัดสำรับอาหารหรือโต๊ะอาหาร เลี้ยงสัตว์ ล้างถ้วยชาม ชื่อของเด็ก น้อย ๆ

จากการที่พ่อแม่เห็นคุณค่าในการฝึกฝนให้ลูกรู้จักช่วยตนเองและมีส่วนร่วมรับผิดชอบงานบ้าน จะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและ สังคมของเด็ก ซึ่งจรรยา สุวรรณทัต (จรรยา สุวรรณทัต 2513 : 174 อ้างอิง มาจาก Hurlock. n.d.) ได้กล่าวถึงคุณค่าของการส่งเสริมพัฒนาการเด็กทางด้าน นิสัยส่วนบุคคลและสังคม ขวางเฮอร์ล็อคไว้ว่า

1. ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกภูมิใจในความสามารถและผลงานของตน
2. เด็กจะได้รู้สึกสนุกสนานในการทำงาน
3. เด็กได้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น
4. การให้เด็กทำงานจะช่วยให้เขาเป็นผู้นำอันเนื่องมาจากการมี

เวลาว่างเล่นมากเกินไป)

5. ทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาเป็นสมาชิกของครอบครัวโดยสมบูรณ์
6. ทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่พอที่จะช่วยตนเองและสมาชิกใน

ครอบครัวทำงานได้แล้ว

7. เป็นการวางรากฐานให้เด็กรู้จักช่วยเหลือ

ในการฝึกให้เด็กช่วยตัวเอง หรือรู้จักรับผิดชอบงานบ้าน การให้คำชมเชยหรือรางวัลอย่างเหมาะสม จะช่วยให้เด็กเกิดกำลังใจที่จะทำและเกิดความรู้สึกภูมิใจในผลงานของตน. ซึ่งสอดคล้องกันกับวัตสัน (Watson, 1967 : 381 citing Foles, n.d.) อ้างถึงการศึกษาค้นคว้าของเฟลด์สพบว่า วิธีการฝึกอบรมให้เด็กรู้จักช่วยตนเอง พร้อมทั้งให้คำชมเชยไปพร้อม ๆ กัน จะช่วยให้เกิดประสิทธิผลมากกว่าวิธีใด ๆ

นอกจากนี้ เบเกอร์ และเฟน (Baker and Fane, 1967 : 147)

เชื่อว่า หากผู้ใหญ่ให้กำลังใจเด็ก ยอมรับว่าเด็กมีความสามารถตามวัยแล้วย่อมจะช่วยให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นและมีความภูมิใจในตนเอง และจากการวิจัยของ จรรยา สุวรรณศักดิ์ และคณะ (จรรยา สุวรรณศักดิ์ และคณะ 2513 : 151) พบว่าการฝึกสอนให้ช่วยตนเองและช่วยงานบ้านของเด็ก พ่อแม่จะใช้การชมเชยและให้รางวัลเป็นบางครั้ง เฉพาะในกรณีพิเศษ เชื้อไปให้เกิดความเคยตัว การฝึกฝนพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กจะดำเนินไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่เกี่ยวข้องเชิงแรงจูงใจหรือล่อลวงปละละเลยจนเกินไป ส่วนวัตสัน และเฮนรี (Watson and Henry, 1973 : 297 citing Baumrind, n.d.) กล่าวถึงการวิจัยของบาวมรินด์เกี่ยวกับการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพของเด็กกับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่

พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับบุคลิกภาพของเด็ก คือเด็กที่สามารถพัฒนาการช่วยเหลือตนเองและปรับตัวได้ดี มักจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก มีการอธิบายให้เข้าใจ และคาดหวังความสามารถของเด็กตามระดับวุฒิภาวะ เด็กที่ช่วยเหลือตนเองและปรับตัวได้ไม่ดีจะมีพ่อแม่ที่เข้มงวดกวดขัน คาดหวังพฤติกรรมความสามารถของเด็กน้อย ส่วนเด็กที่ช่วยเหลือตนเองได้แต่มีความเครียดทางอารมณ์ ก้าวร้าว จะเป็นเด็กที่พ่อแม่ปล่อยปละละเลย ไม่ค่อยสนใจดูแล มีความสัมพันธ์กับลูกน้อย

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. พัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมของเด็กจะเพิ่มขึ้นเมื่อระดับอายุสูงขึ้น
2. เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันจะมีพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ เด็กก่อนวัยเรียนในโรงเรียนอนุบาล เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 3 - 6 ปี จำนวน 90 คน โดยมีวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างคั้งนี้

1. เลือกโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงมา 3 โรงเรียน ตามลักษณะ

1.1 เป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตบางกะปิ

1.2 เป็นโรงเรียนอนุบาลแบบสหศึกษา

1.3 เป็นโรงเรียนที่มีเด็กหลายระดับ (ระดับการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจของพ่อแม่) ได้แก่ โรงเรียนโสมาภานุสรณ์ โรงเรียนอนุบาลคลองจั่น และโรงเรียนอนุบาลศรีนครพิงค์นา

2. เลือกกลุ่มตัวอย่างเด็กโดยแบ่งตามระดับอายุตามบัญชีเรียกชื่อของโรงเรียน ทั้ง 3 แห่งคือ

อายุ 3 ปี 1 เดือน ถึง 4 ปี

อายุ 4 ปี 1 เดือน ถึง 5 ปี

อายุ 5 ปี 1 เดือน ถึง 6 ปี

โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายมาระดับอายุละ 100 คน - รวมเป็น 300 คน

3. ใช้แบบสอบถามการยอมรับเลี้ยงดูเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มตัวอย่างโดยให้พ่อแม่ของเด็กตอบ ได้กลุ่มตัวอย่างชนิดที่มีการยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย 30 คน

แบบเข้มงวด 30 คน และแบบปล่อยปละละเลย 30 คน โดยแบ่งออกเป็นระดับอายุละ 30 คน ในการอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 90 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของ กวินทร์ ชรรมนุต และแบบทดสอบวัดพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมที่ผู้วิจัยแปลปรับปรุงมาจากแบบทดสอบของกริฟฟิคและสร้างเพิ่มเติม

1. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู เป็นแบบสอบถามที่นำมาจากแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของ กวินทร์ ชรรมนุต (กวินทร์ ชรรมนุต 2522 ภาคผนวก) ซึ่งใช้สอบถามพ่อแม่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 ตัวเลือกคือ จริงที่สุด ค่อนข้างจริง ปานกลาง ไม่ค่อยจริง ไม่จริงเลย สอบถามเกี่ยวกับลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่มีต่อเด็ก แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีค่าความเชื่อมั่น .852 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด มีค่าความเชื่อมั่น .734 และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีค่าความเชื่อมั่น .765 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ .795 แบ่งออกเป็นการอบรมเลี้ยงดูอย่างละ 15 ข้อ รวม 45 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
1.	เมื่อลูกขอความช่วยเหลือท่านจะสนใจรวมมือในงานนั้นอย่างดี	✓				
2.	ท่านคอยเอาใจใส่ของเล่นหรือสิ่งของของลูกและกำชับไม่ให้ทำเสียหาย			✓		
3.	ท่านมีงานยุ่งมากจนไม่มีเวลาพูดคุยหยอกล้อเล่นกับลูก		✓			

1.2 เกณฑ์ในการให้คะแนน แบบสอบถามแต่ละข้อมีเกณฑ์ในการให้

คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ไม่ค่อยจริง	ให้	2	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน

ส่วนการที่จะตัดสินว่า เด็กคนไหนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใดคนนั้น จะพิจารณาจากเกณฑ์

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีความถี่ของคะแนนการอบรมเลี้ยงดูประเภท
นั้น ๆ สูงสุด

1.2.2 คะแนนความถี่สูงสุดของการอบรมเลี้ยงดูประเภทหนึ่ง
ต้องเกินร้อยละ 75 ในขณะที่คะแนนความถี่ของการอบรมเลี้ยงดูอีก 2 ประเภท
ที่เหลือไม่ถึงร้อยละ 75

1.2.3 ถ้ามีคะแนนความถี่ของการอบรมเลี้ยงดูเกินร้อยละ 75
2 ประเภทขึ้นไป จะไม่เลือกเด็กคนนั้นเป็นกลุ่มตัวอย่าง

1.2.4 ถ้ามีคะแนนความถี่ของการอบรมเลี้ยงดูน้อยกว่าร้อยละ 75
ทั้ง 3 ประเภท จะไม่เลือกเด็กคนนั้นเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดพัฒนาการทางค่านี้อยู่ส่วนบุคคลและสังคม ซึ่งแปลปรับปรุง
มาจากแบบทดสอบของกริฟฟิธ และสร้างเพิ่มเติมขึ้นเป็นแบบทดสอบของผู้วิจัยโดย

2.1 ศึกษาทฤษฎี เวกสเลอร์ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทาง
ค่านี้อยู่ส่วนบุคคลและสังคมของเด็ก รวมทั้งนำแบบทดสอบวัดพัฒนาการของกริฟฟิธมา
ศึกษา แปล ปรับปรุง และสร้างเพิ่มเติมขึ้นเป็นแบบทดสอบของผู้วิจัย โดยแก้ไขร่วม
กันกับนักจิตวิทยาผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสร้างแบบทดสอบวัดพัฒนาการโดยเฉพาะ เพื่อให้
เป็นแบบทดสอบวัดพัฒนาการทางค่านี้อยู่ส่วนบุคคลและสังคมที่เหมาะสมกับเด็กไทย

2.2 ลักษณะของแบบทดสอบ แบบทดสอบวัดพัฒนาการทางค่านี้อยู่ส่วนบุคคลและสังคม มีลักษณะเป็นคำถามในลักษณะการบรรยายความค้ำสั่ง โดยมี
อุปกรณ์ในการทดสอบ เช่น เลื่อน กางเกง ตุ๊กตา เกมส่การเล่นต่าง ๆ ฯลฯ
ซึ่งจะครอบคลุมพัฒนาการทางค่านี้อยู่ส่วนบุคคลและสังคมของเด็กในช่วงอายุ 3 - 6 ปี
ได้แก่ การรู้จักตนเอง การช่วยตนเอง การเลียนแบบ การเล่นและการมีเพื่อน
การรู้เวลา

- การรู้จักตนเอง หมายถึงการที่เด็กรู้จักสภาพของตัวเองได้แก่ การรู้จักชื่อ นามสกุล เพศ อายุ รวมทั้งสามารถบอกที่อยู่ของตนเองได้
- การช่วยตนเอง หมายถึงการที่เด็กสามารถปรับตัวเพื่อช่วยตัวเองให้เข้ากับสังคมที่ตนอยู่ได้ ได้แก่การช่วยตนเองในกิจวัตรประจำวัน เช่น การล้างมือ ล้างหน้า แปรงฟัน หนีดิน การใช้ช้อนส้อม การใช้มีดหั่นของ การแต่งตัวเองแบบง่าย ๆ เป็นต้น
- การเปลี่ยนแปลง หมายถึงการที่เด็กสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงในบ้าน การช่วยงานบ้าน การช่วยจัดโต๊ะอาหาร เป็นต้น
- การรู้จักเวลา หมายถึงการที่เด็กสามารถเข้าใจถึงเวลาในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ได้แก่ รู้จักเมื่อวานนี้ วันนี้ วันพรุ่งนี้
- การเล่นและการมีเพื่อน หมายถึงการเล่นที่พัฒนามาจากการยึดตนเองเป็นจุดศูนย์กลางไปสู่การมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ได้แก่ การเจินกับเพื่อน การแบ่งของเล่น การพูดบรรยาย การเล่น การมีเพื่อนสนิท การเล่นเป็นกลุ่มอย่างมีจุดมุ่งหมาย

เกณฑ์ในการให้คะแนน ในแต่ละข้อของแบบทดสอบนี้เกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้คือ

- ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กตอบคำถามหรือกระทำตามคำสั่งได้ถูกต้อง
- ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กตอบคำถามผิด กระทำตามคำสั่งผิดหรือกระทำตามคำสั่งไม่ได้ ในแต่ละข้อจะให้โอกาสเด็กตอบหรือกระทำ 3 ครั้ง ก่อนให้คะแนน 0

ช่วงเวลาในการตัดสินใจให้คะแนนในแต่ละข้อ แบบทดสอบข้อที่เป็นการถามเพื่อให้เด็กตอบเพียงอย่างเดียว ให้เวลา 30 วินาที ส่วนแบบทดสอบข้อที่เป็นคำสั่งให้เด็กกระทำให้เวลา 1 นาที

2.4 จำนวนข้อของการทดสอบ ให้เด็กแต่ละคนทำการทดสอบตั้งแต่ข้อแรกเป็นต้นไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งเด็กทำไม่ได้ 3 ข้อ คัดต่อกันจึงหยุดการทดสอบ

2.5 วิธีการที่ใช้ในการทดสอบวัดพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมของเด็กใช้วิธีการ สัมภาษณ์ การสังเกต ให้เด็กทำตามคำสั่ง และผู้ทดสอบกระทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคม

1. การรู้จักชื่อจริงของตนเอง

วิธีทดสอบ ถามเด็กว่าหนูชื่อจริงชื่อว่าอะไร

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กตอบชื่อจริงได้ถูกต้อง
ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กตอบชื่อจริงไม่ได้หรือตอบชื่อเล่นโดยที่มีชื่อจริง

2. การใส่กระดุม

วิธีทดสอบ นำเสื่อที่มีกระดุมและรังกระดุมมา 1 ตัว ให้เด็กทดลองใส่กระดุมเสื่อให้ดู

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กสามารถใส่กระดุมเสื่อได้อย่างน้อย 2 เบ็ด โดยไม่ต้องให้ความช่วยเหลือ (ถึงแม้จะคิดไม่ตรงรูปของกระดุมเบ็ดนั้น)
ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กติดกระดุมไม่ได้หรือคิดได้เพียงเบ็ดเดียว

3. การเดินเป็นกลุ่มอย่างมีจุดมุ่งหมาย (เป็นการวางแผนการเล่นในกลุ่ม)

วิธีทดสอบ จัดเด็กเป็นกลุ่มประมาณ 4 - 5 คน ให้เล่นเกมสื่เด็กชอบเล่น เช่น เกมสื่สำรวจจับผู้ร้าย แล้วผู้ทดสอบสังเกตพฤติกรรมของเด็ก

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กสามารถเล่นโดยมีการวางแผนการเล่นสมมุติ เช่น สมมุติตัวเองเป็นตำรวจ เพื่อนเป็นผู้ร้าย มีการตกลงวิธีการเล่นด้วยกัน
ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กเข้ากลุ่มการเล่นอย่างไม่มีจุดมุ่งหมาย ไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนการเล่น เพียงแต่วิ่งตามเพื่อนไปมา

3. การหาคุณภาพของแบบทดสอบ

3.1 ค่าความเที่ยงตรง ใช้วิธีการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยาพัฒนาการและการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ ตรวจสอบและแก้ไขข้อความในแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อปรับปรุงให้ถูกต้องและเหมาะสมกับการนำไปใช้

3.2 หาค่าอำนาจจำแนก และความยากง่ายของแบบทดสอบ โดยใช้เทคนิค 27 % ของจุด เตชาน มีวิธีคำนวณการดังนี้คือ

3.2.1 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปทดสอบกับเด็กก่อนวัยเรียน โรงเรียนอนุบาลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 3 - 6 ปี ระดับอายุละ 40 คน รวมเป็น 120 คน ได้คะแนนตามเกณฑ์ รวมคะแนนของแต่ละคนเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

3.2.2 แบ่งคะแนนออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ แล้วนำมากลุ่มละ 27 %

3.2.3 นำมาวิเคราะห์เป็นรายข้อ โดยใช้ตารางวิเคราะห์ข้อทดสอบของ รุ่ง เท ฟาน คัดเอาเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป และค่าความยากง่ายตั้งแต่ .02 ถึง .80 ได้ทั้งหมด 31 ข้อ แบ่งเป็น 3 ระดับอายุ คือ ระดับอายุ 3 - 4 ปี จำนวน 10 ข้อ ระดับอายุ 4-5 ปี จำนวน 11 ข้อ และระดับอายุ 5 - 6 ปี จำนวน 10 ข้อ

3.3 หาค่าความเชื่อมั่น นำแบบทดสอบวัดพัฒนาการมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีของ Kuder Richardson 20 (K-R 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบตามระดับอายุคือ 0.714, 0.715 และ 0.7215

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำแบบสอบถามการยอมรับเสียงคู่หูให้เด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนำไปให้คณาจารย์ตอบ เพื่อแยกกลุ่มตัวอย่างออกตามประเภทของการยอมรับเสียงคู่หู ดังแสดงในตาราง 1
2. ทำการทดสอบวัดพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมของเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ละคน โดยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต และการให้เด็กทำตามคำสั่งตามแบบทดสอบที่สร้างขึ้น แล้วให้คะแนนตามเกณฑ์ที่วางไว้

ตาราง 1 แสดงการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามระดับอายุ และการอบรมเลี้ยงดู

ตัวแปรต้น	การจำแนกประเภทของตัวแปร	จำนวน	รวม
อายุ	3 ปี 1 เดือน - 4 ปี	30	90
	4 ปี 1 เดือน - 5 ปี	30	
	5 ปี 1 เดือน - 6 ปี	30	
การอบรมเลี้ยงดู	แบบประชาธิปไตย	30	90
	แบบเข้มงวด	30	
	แบบปล่อยปละละเลย	30	

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์แบบสอบถาม

1.1 หากหาสถิติพื้นฐานของข้อมูล

1.1.1 หากหาคะแนนเฉลี่ย (Means) (ฉาน - อังคณา ลายยศ 2524 : 71) ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนของข้อมูล

1.1.2 หาค่าความแปรปรวน (ล้วน - ถึงเวลา สายยศ 2524 :

77) ไขสูตร

$$SD^2 = \frac{NEX^2 - (EX)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ	SD^2	แทน	ค่าความแปรปรวน
	EX	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	EX^2	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(EX)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนของข้อมูล

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคล และสังคมโดยวิธีของ Kuder Richardson ไขสูตร K-R 20 (วิเชียร เกตุสิงห์ 2521 : 149)

$$r_{tt} = \left(\frac{n}{n-1} \right) \left(\frac{1 - \sum pq}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ	n_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ
	p	แทน	สัดส่วนของคนทำถูกในแต่ละข้อ
	q	แทน	สัดส่วนของคนทำผิดในแต่ละข้อ (1 - p)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว (ควอน - อิงกเนต งามยงค์ 2529 : 100) ในสูตร

$$F = \frac{MS_b}{MS_w} ; df = n - 1, n - k$$

เมื่อ F = ค่าการแจกแจงของ F - distribution

MS_b = ค่าความแปรปรวน (Mean square) ระหว่างกลุ่ม

MS_w = ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

2.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยภายหลังการทดสอบความแปรปรวนโดยวิธีของ นิวแมน - กิลส์ (Newman - Keuls Method) เปรียบเทียบเป็นรายคู่ (จิเวียร เกตุสิงห์ 2521 : 80 - 82)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะเสนอเรียงตามลำดับสมมุติฐาน แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

1. เปรียบเทียบพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมของเด็กในระดับอายุ 3 - 6 ปี
2. เปรียบเทียบพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวด และแบบปล่อยปละละเลย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนดิบ
\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S^2	แทน	ค่าความแปรปรวน
S	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SS	แทน	Sum Squar
MS	แทน	Mean Square
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้วิเคราะห์ใน F - distribution
df	แทน	Degree of Freedom
q	แทน	Newman - Keuls test
*	แทน	ความนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบพัฒนาการทางก้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมของเด็กในระดั
อายุ 3 - 6 ปี

สมมติฐานการวิจัย "พัฒนาการทางก้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมของเด็กจะเพิ่มขึ้นเมื่อระดับ
อายุสูงขึ้น"

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการทางก้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมของกลุ่ม
ตัวอย่างที่มีระดับอายุต่างกัน

ระดับอายุ	N	\bar{X}	S^2	S
3.1 - 4 ปี	30	8.20	5.19	2.28
4.1 - 5 ปี	30	9.97	4.86	2.20
5.1 - 6 ปี	30	10.43	3.56	1.89

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคล และสังคมระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	2	83.26	41.63	14.40*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	87	251.14	2.89	
รวม	89			

$$F_{.05} (2, 87) = 3.15$$

จากตาราง 3 แสดงว่ากลุ่มเด็กที่มีระดับอายุต่างกัน จะมีพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ดังนั้นจึงทำการทดสอบเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยใช้ Newman-Keuls Test ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพัฒนาการทางคำนิสยส่วนบุคคลและสังคมของ
กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับอายุต่างกันเป็นรายคู่

ระดับอายุ	\bar{x}	3.1-4 ปี 8.20	4.1-5 ปี 9.97	5.1-6 ปี 10.43
3.1 - 4 ปี	8.20	-	1.77*	2.23*
4.1 - 5 ปี	9.97		-	0.46
5.1 - 6 ปี	10.43			-

		$r = 2$	$r = 3$
$q_{.05} (r, 87)$		2.829	3.399
$\sqrt{MS_w / n} \cdot q_{.05} (r, 87)$		0.89	1.07

จากตาราง 4 แสดงว่า

1. เด็กที่มีระดับอายุ 4.1 - 5 ปี และเด็กที่มีระดับอายุ 5.1 - 6 ปี มีพัฒนาการทางคำนิสยส่วนบุคคลและสังคมสูงกว่าเด็กที่มีระดับอายุ 3.1 - 4 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เด็กที่มีระดับอายุ 4.1 - 5 ปี และเด็กที่มีระดับอายุ 5.1 - 6 ปี มีพัฒนาการทางคำนิสยส่วนบุคคลและสังคมไม่แตกต่างกัน

2. เปรียบเทียบพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมของเด็กที่มี
การอบรมเลี้ยงดูต่างกัน

สมมุติฐานการวิจัย "เด็กที่มี การอบรมเลี้ยงดูต่างกันจะมีพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคล
และสังคมต่างกัน"

ตาราง 5 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมที่มี
การอบรมเลี้ยงดูต่างกัน

วิธีการอบรมเลี้ยงดู	N	\bar{X}	s^2	s
แบบเข้มงวด	30	8.6	4.80	2.19
แบบประชาธิปไตย	30	9.8	4.90	2.21
แบบปล่อยปละละเลย	30	10.2	5.20	2.28

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคล และสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	2	41.60	20.80	4.19*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	87	432.80	4.97	
รวม	89			

$$F_{.05} (2, 87) = 3.15$$

จากตาราง 6 แสดงว่ากลุ่มเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันจะมีพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 2 ดังนั้นจึงทำการทดสอบเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยใช้ Newman - Keuls Test ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการทางด้านการนิยส่วนบุคคลและสังคม
ของกลุ่มตัวอย่างที่มีการอบรมเลี้ยงดูต่างกันเป็นรายคู่

วิธีการอบรมเลี้ยงดู	\bar{x}	แบบเข้มงวด	แบบประชาธิปไตย	แบบปล่อยปละละเลย
		8.6	9.8	10.20
แบบเข้มงวด	8.6	-	1.20*	1.60*
แบบประชาธิปไตย	9.8		-	0.40
แบบปล่อยปละละเลย	10.2			-

	$q_{.05} (r, 87)$	$r = 2$	$r = 3$
$\sqrt{MS_w / n}$	$q_{.05} (r, 87)$	2.829	3.399
		1.16	1.39

จากตาราง 7 แสดงว่า

1. เด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และเด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีพัฒนาการทางด้านการนิยส่วนบุคคลและสังคมสูงกว่าเด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. เด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และเด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีพัฒนาการทางด้านการนิยส่วนบุคคลและสังคมไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

บทขอ สรพด อภิปรายและข้อเสนอแนะ

บทขอ

ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมของเด็กก่อนเรียนในโรงเรียนอนุบาลเขตบางกะปิ
2. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมของเด็กก่อนเรียนในโรงเรียนอนุบาลเขตบางกะปิที่มีความแตกต่างกันในด้านกรอบเลี้ยงดู

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลของโรงเรียนอนุบาลโขนนาเขตบางกะปิที่มีอายุระหว่าง 3 - 6 ปี จำนวน 90 คน สุ่มโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายมาในระดับอายุละ 30 คน และแต่ละระดับอายุจะมีการอบรมเลี้ยงดู 3 แบบ แบบละ 10 คน คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวด และแบบปล่อยปละละเลย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่
 - แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู
 - แบบทดสอบวัดพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคม

3. การรวบรวมข้อมูล สุ่มกลุ่มตัวอย่างเด็กโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายมา 300 คน กระจายอายุละ 100 คน นำแบบทดสอบการอบรมเลี้ยงดูให้พ่อแม่ของเด็กตอบ ใช้เกณฑ์ 75 % แบ่งชนิดการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ คือการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวด และแบบปล่อยปละละเลย สุ่มโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายมา แบบละ 30 คน จะได้กลุ่มตัวอย่างกระจายอายุละ 30 คน ในการอบรมเลี้ยงดู แต่ละแบบรวมเป็น 90 คน แล้วนำแบบทดสอบวัดพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคล และสังคมไปทำการทดสอบเด็กเป็นรายบุคคล ให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หากสถิติพื้นฐานของคะแนนทดสอบการอบรมเลี้ยงดู และแบบทดสอบวัดพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมตามตัวแปรที่ศึกษา
2. เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบวัดพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคม ซึ่งมีกระจายอายุ และการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน โดยใช้ F - test

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทดสอบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้ q - statistic แบบ Newman-Keuls

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. พัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมของเด็กเพิ่มขึ้นตามกระจายอายุ เด็กที่มีกระจายอายุต่างกัน จะมีพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่

พบว่า เด็กที่ปีระคัษอายุ 4.1 - 5 ปี และระคัษอายุ 5.1 - 6 ปี มีพัฒนาการทางคานนี้สัษส่วนบุคคลและสัษคมสูงกว่าเด็กที่ปีระคัษอายุ 3.1 - 4 ปี อย่างมีนัษสำคัญทางสถิติที่ระคัษ .05 ส่วนเด็กที่ปีระคัษอายุ 4.1 - 5 ปี และระคัษอายุ 5.1 - 6 ปี ไม่พบความแตกต่างของคะแนนพัฒนาการทางคานนี้สัษส่วนบุคคลและสัษคมอย่างมีนัษสำคัญทางสถิติ

2. เด็กที่ปีการอบรมเลี้ยงดูแบบระชาธิปไตย แบบเข้มงวด และปล่อยปละละเลย มีพัฒนาการทางคานนี้สัษส่วนบุคคลและสัษคมต่างกัน

เด็กที่ปีการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน จะมีพัฒนาการทางคานนี้สัษส่วนบุคคลและสัษคมต่างกันอย่างมีนัษสำคัญทางสถิติที่ระคัษ .05 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายกลุ่ม พบว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบระชาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย มีพัฒนาการทางคานนี้สัษส่วนบุคคลและสัษคมสูงกว่าเด็กที่ปีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดอย่างมีนัษสำคัญทางสถิติที่ระคัษ .05 ส่วนเด็กที่ปีการอบรมเลี้ยงดูแบบระชาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย ไม่พบความแตกต่างของคะแนนพัฒนาการทางคานนี้สัษส่วนบุคคลและสัษคมอย่างมีนัษสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

1. เปรียบเทียบพัฒนาการทางคานนี้สัษส่วนบุคคลและสัษคมในระคัษอายุที่แตกต่างกัน

ผลจากการศึกษาพบว่า เด็กที่ปีระคัษอายุต่างกันจะมีพัฒนาการทางคานนี้สัษส่วนบุคคลและสัษคมต่างกันอย่างมีนัษสำคัญทางสถิติที่ระคัษ .05 สนัษสนุนสมมุติฐานข้อ 1 คือ พัฒนาการทางคานนี้สัษส่วนบุคคลและสัษคมของเด็กจะเพิ่มขึ้นเมื่อระคัษอายุสูงขึ้น เพื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายกลุ่ม พบว่า เด็กที่ปีระคัษอายุ 4.1 - 5 ปี

และระดับอายุ 5.1 - 6 ปี มีพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมสูงกว่าเด็กที่มีระดับอายุ 3.1 - 4 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าเมื่อเด็กมีอายุมากขึ้นจะมีพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวัตสัน (Watson, 1973 : 66 - 67) และมูสเซน (Mussen, 1973 : 67 - 68) ที่ว่า เด็กเรียนรู้ที่จะทำสิ่งต่าง ๆ จนเป็นลักษณะนิสัยส่วนตัวได้ด้วยตนเองเมื่ออายุเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาวัจัยของ กีเซล (Gesell, 1943 : 159 - 219) เกี่ยวกับพัฒนาการและลักษณะพฤติกรรมพื้นฐานอันเป็นลักษณะนิสัยส่วนบุคคลของเด็ก ที่ว่า พัฒนาการในด้านการเคลื่อนไหว การรับประทานอาหาร การขับถ่าย การแต่งกาย การนอน การล้างมือ และการเล่นของเด็กจะค่อย ๆ พัฒนาจากการช่วยเหลือตัวเองได้น้อย ต้องพึ่งพาคนอื่น มาเป็นช่วยเหลือตัวเองได้มากขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรรยา สุวรรณพิศ และคณะ (จรรยา สุวรรณพิศ และคณะ 2513 : 167 - 169) โดยศึกษาถึงอิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการของเด็ก หมู่บ้านพรานเหมือน จังหวัดอุดรธานี และหมู่บ้านอุ้มเห็ง จังหวัดเชียงใหม่ ปรากฏว่า เด็กอายุ 3 ขวบ จะเริ่มได้รับการฝึกให้ช่วยตนเองในด้านกรับประทานอาหาร การอาบน้ำ แต่งตัว การล้างมือแบบง่าย ๆ โดยต้องมีผู้ใหญ่คอยช่วยเหลือแนะนำหรือทำ示范 และเมื่ออายุ 5 ปี เด็กจะช่วยตัวเองได้มากขึ้น สามารถรับประทานอาหารเองได้ แต่งตัวง่าย ๆ ได้เองรวมทั้งช่วยทำงานบ้านโดยการเลียนแบบพ่อแม่ พัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมก็เห็นเป็นพัฒนาการทางด้านร่างกายและสติปัญญา ซึ่งจะค่อย ๆ พัฒนามากขึ้นไปตามระดับวุฒิภาวะ ความพร้อม และการเรียนรู้ของเด็ก สำหรับเด็กในระดับอายุ 4.1 - 5 ปี และระดับอายุ 5.1 - 6 ปี ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากเหตุผลที่ว่า พัฒนาการทางด้านลักษณะนิสัยส่วนบุคคลและสังคมของเด็กจะมีการพัฒนาควบคู่กันไปด้วยอย่างต่อเนื่อง ในบางระดับอายุจะมองไม่เห็นความแตกต่าง

อย่างชัดเจน นอกจากนี้เด็กในระดับอายุ 4.1 - 5 ปี และ 5.1 - 6 ปี เป็นวัยที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาล 2 ซึ่งเป็นช่วงที่เด็กสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมจากบ้านมาสู่โรงเรียนได้ดีแล้ว มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น การเรียนในวัยนี้จะเป็นการสอนให้เด็กสามารถช่วยตัวเองได้เป็นส่วนใหญ่ มีการเรียนรู้แบบแผนของสังคม จึงทำให้เด็กสามารถพัฒนาความรับผิดชอบบุคคลและสังคมไปได้ใกล้เคียงกัน

2. เปรียบเทียบพัฒนาการทางด้านนิสสัยส่วนบุคคลและสังคมของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน

ผลจากการศึกษาพบว่า เด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดูต่างกันจะมีพัฒนาการทางด้านนิสสัยส่วนบุคคลและสังคมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมมติฐานข้อ 2 คือ เด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดูต่างกันจะมีพัฒนาการทางด้านนิสสัยส่วนบุคคลและสังคมต่างกัน เพื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีพัฒนาการทางด้านนิสสัยส่วนบุคคลและสังคมสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย พ่อแม่จะให้ความรักความเอาใจใส่ต่อลูก มีการฝึกหัดให้ลูกรู้จักช่วยตนเอง ให้ลูกมีโอกาสใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ พ่อแม่จะสนองความต้องการพื้นฐานของลูก และส่งเสริมให้ลูกมีโอกาสปรับตัวต่อสถานการณ์ต่าง ๆ อยู่เสมอ เด็กจะรู้สึกว่าได้ได้รับความรักความอบอุ่น และเกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้การช่วยตนเอง และปรับตัวให้เข้ากับสังคม จึงทำให้พัฒนาการทางด้านนิสสัยส่วนบุคคลและสังคมของเด็กพัฒนาไปได้ด้วยดี สำหรับเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย พ่อแม่จะไม่สนใจหรือเอาใจใส่ลูกเท่าที่ควร มักปล่อยให้ลูกทำอะไรด้วยตนเอง เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จึงต้องช่วยตัวเองตั้งแต่อายุยังน้อย โดยเฉพาะการช่วยตัวเองเกี่ยวกับ

ลักษณะนิสัยส่วนบุคคลและสังคมก็กระทำได้ดี แต่ในขณะที่เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยนี้ จะมีแนวโน้มที่จะเป็นเด็กก้าวร้าว มีพฤติกรรมเรียกร้องความสนใจ และขาดระเบียบวินัย ส่วนเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดพ่อแม่จะสนใจและเอาใจใส่ตลอดจนมากเกินไป ไม่ค่อยให้อิสระแก่ลูกในการกระทำสิ่งต่าง ๆ พ่อแม่จะพยายามทำทุกสิ่งทุกอย่างให้ลูก ไม่ปล่อยให้ลูกช่วยตัวเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ทำให้เด็กต้องพึ่งพาพ่อแม่มาก คอยทำตามคำสั่งของพ่อแม่ ไม่มีความมั่นใจในตัวเอง ช่วยเหลือตัวเองได้น้อย ซึ่งจะทำให้เด็กพัฒนาค่านี้อิสระส่วนบุคคลและสังคมได้น้อยกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบปล่อยปละละเลย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการของอีริกสันขั้นที่สอง คือขั้นพัฒนาการความเป็นอิสระ (Sense of Autonomy) เป็นระยะที่เด็กฝึกหัดเกี่ยวกับพัฒนาการทางค่านี้อิสระส่วนบุคคลและสังคม ถ้าเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความอบอุ่น มีอิสระในการกระทำต่าง ๆ เด็กจะเกิดความมั่นใจที่จะเผชิญปัญหาและสถานการณ์ใหม่ พัฒนาการทางค่านี้อิสระส่วนบุคคลและสังคมก็จะพัฒนาไปได้อย่างดี ในทางตรงกันข้ามเด็กที่พ่อแม่ปกป้อง เข้มงวดกวดขันเกินไป ไม่มีอิสระในการกระทำต่าง ๆ จะทำให้เกิดความคับข้องใจ และมีผลต่อพัฒนาการทางค่านี้อิสระส่วนบุคคลและสังคม รวมทั้งพัฒนาการในขั้นต่อไปด้วย" วัตสันและเฮนรี (Watson and Henry, 1973 : 297 citing Baumrind, n.d.) ได้อ้างถึงการวิจัยของบาวมรินดีในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพของเด็กกับการอบรมเลี้ยงดู พบว่ามีความสัมพันธ์กัน คือเด็กที่สามารถพัฒนาการช่วยตนเองและปรับตัวได้ดี มักจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก มีการอธิบายให้เข้าใจกัน และคาดหวังความสามารถของเด็กตามระดับวุฒิภาวะ ซึ่งก็ตรงกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ส่วนเด็กที่ช่วยตนเองและปรับตัวได้ไม่ดีจะมีพ่อแม่ที่ เข้มงวดกวดขัน คาดหวังความสามารถของเด็กด้วย พ่อแม่ มักจะทำให้เป็นส่วนใหญ่ เป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด เด็กไม่มีอิสระ สำหรับเด็กที่ช่วยเหลือตัวเองได้ แต่มีความตึงเครียดทางอารมณ์ มีความก้าวร้าว จะเป็นเด็กที่พ่อแม่

ปล่อยปละละเลย ไม่คอยสนใจดู มีความสัมพันธ์กับคุณน้อย จึงสอดคล้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย /นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านนี้จะมีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเด็กโดยเฉพาะในเด็กเล็ก จากการวิจัยของ มาลา วิรุณานนท์ (มาลา วิรุณานนท์ 2515 : 146) และสุขสมร ประพันธ์ทอง (สุขสมร ประพันธ์ทอง 2521 : 70) ปรากฏว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูให้พึ่งตนเองมากจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าเด็กที่ถูกอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองได้น้อย ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็กไทย โดยเฉพาะพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมของเด็กมาก เพราะการที่พ่อแม่ส่งเสริมเข้มงวด หรือปล่อยปละละเลยต่อพัฒนาการเด็ก จะมีผลทำให้เด็กมีพัฒนาการค่าเงินไปได้ด้วยดี ลาช้า หรือทำให้เกิดความตึงเครียดทางอารมณ์ อันจะเป็นผลต่อบุคลิกภาพของเด็กในวัยต่อไป

ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบปล่อยปละละเลย พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบมีลักษณะที่เหมือนกันคือ เด็กมีอิสระในการฝึกฝนพัฒนาการ ถึงแม้เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะมีพ่อแม่คอยช่วยให้เด็กช่วยเหลือตนเองมีพัฒนาการต่าง ๆ ไปได้อย่างถูกต้องเหมาะสม แต่เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยก็มีอิสระในการที่จะฝึกฝนพัฒนาการด้วยการเรียนรู้และเลียนแบบจากบุคคลอื่นเพื่อช่วยเหลือตนเอง ซึ่งอาจจะถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ก็ตาม จึงทำให้พัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 2 แบบไม่แตกต่างกันมากนัก

ข้อเสนอแนะ

สำหรับพ่อแม่และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ผลจากการศึกษาครั้งนี้พบว่ากรอบแบบเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุดสำหรับพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมของเด็ก ดังนั้นพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจึงควรรื้อแนวทางกรอบแบบประชาธิปไตย ในการส่งเสริมพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมของเด็กให้ดำเนินไปได้ด้วยดี

สำหรับการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมของเด็กก่อนวัยเรียน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากเด็กทั่วประเทศ เพื่อหาเกณฑ์เฉลี่ยของเด็กไทย
2. ควรมีการศึกษาพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมของเด็กกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษาของพ่อแม่ ดินที่อยู่
3. ควรมีการศึกษาพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมควบคู่กันไปด้วยกับพัฒนาการด้านอื่น ๆ เช่น พัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา และภาษา เพื่อดูว่าพัฒนาการในแต่ละด้านจะมีผลต่อกันหรือไม่
4. ควรศึกษาหาความสัมพันธ์ของพัฒนาการทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคมกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเด็กเพื่อดูว่าจะมีความสัมพันธ์กันหรือไม่

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กวินทร์ ธรรมนุก การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการทางการคิดโดยยึดตนเองเป็นศูนย์กลางของเด็กที่มีความแตกต่างกันในด้านกรอบมโนทัศน์และการยอมรับของกลุ่มเพื่อน ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 73 หน้า (ลี้ลสาเนา)
- จรรยา สุวรรณทัต และคณะ อิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการของเด็ก สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก 2513, 286 หน้า
- ฉลองรัฐ อินทรีย์ อิทธิพลของสิ่งต่าง ๆ ที่มีต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 2522, 220 หน้า
- เฉลา ประเสริฐสังข์ พัฒนาการของสิ่งกีดขวางในการเปรียบเทียบและปัญหาการอนุรักษ์จำนวนของเด็กระดับอายุ 3-7 ปีในกรุงเทพมหานครและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 125 หน้า (ลี้ลสาเนา)
- ชัยนาด นาคบุณา โลกวัยรุ่น โรงพิมพ์แสงศิลป์ เชียงใหม่ 2515
- นวลศิริ เปาโรหิต และคณะ จิตวิทยาพัฒนาการ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2515, 288 หน้า
- บัณฑิตวิทยาลัย คู่มือการเขียนรายงานภาคินพนธ์และปรินญาณิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, 148 หน้า
- ประคอง กรรณสูต สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ โรงพิมพ์เจริญผล กรุงเทพฯ 2525, 344 หน้า

- ประถม เค้าฉิม เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาเด็ก ภาควิชาจิตวิทยา
 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524, 16 หน้า
- ประมวล คิคคินสัน จิตวิทยา จิตวิทยาเบื้องต้น ไทยวัฒนาพานิช 2524, 294 หน้า
- ระยอม อิงคทานุวัฒน์ จิตวิทยาพัฒนาการเด็ก โครงการตำรา-ศิริราช คณะแพทยศาสตร์
 ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล 2524, 288 หน้า
- ทัศนานุสรณ์ สถาพรวงศ์ การศึกษาพัฒนาการของสังกัดการรวมประเภทของเด็กที่ได้รับ
การอบรมเลี้ยงดูและมีถิ่นที่อยู่แตกต่างกัน ปริอุฏาณิชท์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, 78 หน้า (ลัดสำเนา)
- พูลสุข สรียาพรณ์ และวารภรณ์ ตั้งตรงไฟโรจน์ คู่มือทดสอบพัฒนาการเด็กของ
เดมเวอร์ บริษัทกราฟิกอาร์ต (1977) จำกัด 2524, 44 หน้า
- ภุมเวียง สายะวารานนท์ เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาคลินิกเกี่ยวกับเด็ก
 แผนกวิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525,
 32 หน้า
- มาลา วิรุฒานนท์ ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แบบการรับรู้และการเลี้ยงดู
ในด้านการศึกษาให้พึ่งตนเองกับด้านที่ยับยั้งการพึ่งตนเอง เปรียบเทียบเด็กในนครหลวง
กับเด็กในต่างจังหวัด ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปริอุฏาณิชท์ กศ.ม.
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2515 (ลัดสำเนา)
- ละม้ายมาศ ศรีหัตถ์ และจรรยา สุวรรณทัต อิทธิพลทางสังคมที่มีต่อพัฒนาการเด็กที่
ตำบลนาป่า อำเภอมะนัง จังหวัดตรัง รายงานการวิจัยอันดับที่ 9 สถาบัน
 ระหว่างชาติสำหรับค้นคว้าเรื่องเด็ก โรงพิมพ์คุรุสภา 2510, 184 หน้า
- ล้วน และอังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา ทวีกิจการพิมพ์ 2524,
 287 หน้า

- วิจิตพาณี เจริญขวัญ, การทดสอบทางจิตวิทยา โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2523, 284 หน้า
- วิเวียร เกตุสิงห์ สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย กองวิจัยการศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2521, 155 หน้า
- ศิริกุล ศศิรินทร์ชัย พฤติกรรมพื้นฐานในการช่วยตนเองของเด็กในชนบทภาคเหนือและ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยานิพนธ์ คม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520, (อัครสำเนา)
- ศรีเรือน แก้วกังวาล จิตวิทยาพัฒนาการ ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2518, 113 หน้า
- สยาม กำเนิด การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีต่อการปรับตัวของเด็ก ปริญญาโท
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520
- สุภา มาลากุล ณ อยุธยา "การศึกษาค้นคว้าเรื่องการเลี้ยงดูเด็กอายุ 1 - 5 ขวบ
ในวัฒนธรรมไทย" วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 3 กรกฎาคม 2501
- อุษสมร ประพัฒน์ทอง อิทธิพลของการใช้แรงงานสำหรับเด็กและการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อ
พฤติกรรมไป่สัมฤทธิ์ของเด็กไทย วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2521, (อัครสำเนา)
- อารีย์ รั้งสินันท์ การสังเกตและการฝึกงานพฤติกรรมเด็ก วิทยานิพนธ์
กรมการฝึกหัดครู 2524, 184 หน้า
- อุบลีย์ คงรินทร์ พฤติกรรมทางสังคมของเด็กเล็กในชนบทตามการรับรู้ของแม่
วิทยานิพนธ์ คม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521, (อัครสำเนา)
- อัจฉรา สุขารมณ์ และคณะ การสำรวจเกี่ยวกับความคิดเห็นเบื้องต้นของมารดาใน
เรื่องสิทธิของเด็กไทยวัยก่อนเข้าเรียน สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, 39 หน้า (อัครสำเนา)

- Buhler cited in Auther, T. Jersild. Child Psychology. 4th.ed., New York, Prentice-Hall, 1954.
- Baker, K.R and Fane, X.F. Understanding and Guiding Young Children. Prentice-Hall Inc., Englewood Cliffs, New Jersey, 1967.
- Coldwell, Bettye M. and Richmond, Julius B. "The Impact of Theories of child Development" in Child development and behavior. Edited by Freda Rebelsky and Lynn Darman, New York, Alfred A. Knopf, 1970.
- Erikson, Erik Homburger. Child and Society. New York, Norton and Co., 1950.
- Erickson, Marcene L. Assessment and Manangement of Developmental Changes in Children. Saint Louis, The C.V. Mosby Company, 1976.
- Fan, Chung-Teh. Item Analysis Table. Educational Testing Service, New Jersey, United States of America, n.d.
- Freud, Sigmund. An Outline of Psychoanalysis. New York, Norton and Co., 1949.
- Griffiths. The Abilities of Young Children. University of London Press, 1967.
- Hurlock, Elizabeth B. Child Development. 5th, New York, McGraw-Hill Book Co., 1964.
- Hurlock, Elizabeth B. Developmental Psychology. New York, McGraw-Hill Book Co., 1959.
- McCandless Boyd R. Children Behavior and Development. 2d.ed., New York, Holt, Rinehart and Winston, 1976.
- McKinney, W. Psychology of Personality Adjustment. Wiley New York, 1949.
- Mussen, Paul. The Psychological Development of the Child. 2d.ed., Englewood Cliffs, N.J., Prentice-Hall, 1973.
- Sears, Robert R., Maccoby, Eleanor, W. and Levine, Harry. Patterns of Child Rearing. New York, Row Paterson and Co., 1957.

Sheridan, Mary D. Children's Developmental Progress. NFER
Publishing Ltd., 1977.

Watson, Robert I. Psychology of the Child John Wiley and Sons,
Inc., New York, 1965.

Watson, Robert I. and Lindgren, Henry C. Psychology of the Child.
3d.ed., New York, John Wiley and Sons, 1973.

ภาคผนวก

ตาราง 8 ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบทดสอบพัฒนาการทางด้านนิสัย
ส่วนบุคคลและสังคม

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	.38	17	.48
2	.31	18	.31
3	.38	19	.40
4	.31	20	.40
5	.38	21	.22
6	.29	22	.38
7	.40	23	.31
8	.46	24	.31
9	.29	25	.38
10	.40	26	.40
11	.31	27	.46
12	.38	28	.22
13	.46	29	.29
14	.38	30	.28
15	.40	31	.28
16	.46		

เรียน ผู้ปกครองนักเรียน

เนื่องจากคิดค้นกำลังทำวิจัยเพื่อประกอบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ จึงใคร่ขอทราบแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูบุตรของท่าน ซึ่งผลจากการตอบแบบสอบถามตามสภาพที่เป็นจริง จะเป็นประโยชน์ในการวิจัยเพื่อศึกษาหาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการอบรมเลี้ยงดู แก้อ้อ และส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมให้ดำเนินไปได้ด้วยดี

การวิจัยครั้งนี้จะสำเร็จลงได้ เมื่อได้รับความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถาม และผลการวิจัยจะนำเสนอในรูปแบบข้อเท็จจริงโดยส่วนรวมต่อไป

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่าน

ถวิล รักชลธี

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรของท่าน ตามสภาพที่เป็นจริง โดยมีคำตอบให้ท่านเลือก 5 ตัวเลือกคือ

จริงที่สุด	หมายถึง	การกระทำที่ท่านมีต่อลูกอย่างสม่ำเสมอทุกครั้ง
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	การกระทำที่ท่านมีต่อลูกเป็นส่วนมาก (ทำมากกว่าไม่ทำ)
ปานกลาง	หมายถึง	การกระทำที่ท่านมีต่อลูกโดยบางครั้งทำบางครั้งไม่ทำเท่า ๆ กัน
ไม่ค่อยจริง	หมายถึง	การกระทำที่ท่านมีต่อลูกนาน ๆ ครั้ง
ไม่จริงเลย	หมายถึง	การกระทำที่ท่านไม่เคยกระทำต่อลูกเลย

2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 45 ข้อ ขอให้ท่านตอบทุกข้อ ถ้าขาดไปข้อใด ข้อหนึ่งจะทำให้อีกข้อเป็นโมฆะไปด้วย

ผู้วิจัยจะรักษาข้อมูลทั้งหมดนี้ไว้เป็นความลับ และไม่มีผลต่อการเรียนของบุตรของท่าน

ตัวอย่าง

ให้ท่านเลือกกาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านที่สุด

ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
ขอ 0 ท่านรักลูกของท่านมาก	✓				
ขอ 00 ลูกของท่านเป็นเด็กไม่ดี					✓
ขอ 000 ลูกของท่านทำกรรบ้านทุกวัน				✓	

ท่านมีฐานะเป็น บัณฑิต มารดา

บุตรของท่านชื่อ อายุ ปี เดือน

ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
1. เมื่อลูกขอความช่วยเหลือ ท่านจะสนใจและร่วมมือในงานนั้นเป็นอย่างดี					
2. ท่านคอยเอาใจใส่ต่อของเล่นหรือสิ่งของของลูกและกำชับไปให้ทำเสียหาย					
3. ท่านให้อิสระแก่ลูกของท่านที่จะไปไหนมาไหน					
4. ท่านให้ความรักความอบอุ่นและความเป็นกันเองแก่ลูกเสมอ					
5. ท่านชอบที่จะให้ลูกสวมเสื้อผ้าที่สะอาดถ้าสกปรกต้องเปลี่ยนทันที					
6. ท่านมีงานยุ่งมากจนไม่มีเวลาพูดคุยหยอกเล่นกับลูก					
7. เมื่อท่านแบ่งงานให้ลูกทำ ลูกของท่านทำได้สำเร็จเสมอ					
8. ท่านคอยกวาดซั้วและควบคุมให้ลูกทำการบ้านและอ่านหนังสือทุกวัน					

ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
9. ลูกของท่านเนื้อตัวสกปรกและมอมแมม ทั้งวัน					
10. เมื่อดูทีวีเริ่มทำงานอะไร ท่านจะ คอยให้กำลังใจและคำแนะนำ					
11. สิ่งของเครื่องใช้ของลูก ท่านจะเป็น คนเลือกและซื้อให้ตามที่เห็นว่าดี					
12. เวลาลูกเจ็บป่วย ท่านไม่ค่อยมีเวลา ดูแลแต่ก็ให้ผู้อื่นดูแลแทน					
13. เมื่อลูกทำความผิด ท่านจะชี้แจง ความผิดแล้วจึงลงโทษทุกครั้ง					
14. เวลาสั่งสอนลูกท่านมักอ้างเอา คำโบราณมาสอน					
15. มีบ่อยครั้งที่ท่านไปธุระนอกบ้านโดย ปล่อยให้ลูก ๆ อยู่กันตามลำพัง					
16. แนวว่าลูกของท่านจะเป็นเด็ก ท่านก็ ยอมรับฟังความคิดเห็นของลูก					
17. ท่านชอบให้ลูกตัดผมทรงที่ท่านชอบ					
18. ท่านปกครองลูก ๆ ตามลำดับ อาวุโสคือให้พี่ ๆ ดูแลและคอย คุ้มครอง ๆ โดยที่ท่านไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง					

ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
19. เมื่อลูกทำงานผิดพลาด ท่านจะให้โอกาสแก้ตัวโดยท่านเพียงให้คำแนะนำ					
20. เมื่อท่านเขียนตีลูกแล้ว นาคิดที่หนึ่งถึงว่าที่ทำไปนั้นทำไปอย่างไรไม่มีเหตุผล					
21. ท่านมีความรู้สึกว่าคุณยังมีใจเอาใจใส่ลูกอย่างเต็มที่					
22. ท่านให้สิทธิในการใช้สิ่งของในบ้านของครอบครัวแก่ลูกทุกคน					
23. ท่านชอบที่จะให้ลูกคบเพื่อนที่ท่านเห็นว่าดี					
24. เมื่อลูกกลับ ได้รับบาดเจ็บ ท่านจะดูว่าหรือลงโทษบ้างและให้ลูกช่วยเหลือตัวเอง					
25. ท่านยินดีที่จะให้ลูกนำเพื่อน ๆ มาเที่ยวที่บ้าน					
26. ลูกของท่านต้องมีคนคอยดูแลอย่างใกล้ชิด					
27. ท่านชอบที่จะให้ลูกซักเสื้อผ้าเองตั้งแต่เล็ก ๆ					

ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
28. ในโอกาสที่จะไปพักผ่อนที่อื่น ท่านให้ลูก ๆ เลือกสถานที่ที่จะไปที่ไหน					
29. ถ้าสิ่งใดที่ท่านไม่ชอบ ท่านจะห้ามปรามไม่ให้ลูกทำสิ่งนั้นด้วย					
30. เมื่อลูกของท่านทะเลาะกัน ท่านจะทำโทษทั้งสองฝ่าย					
31. เมื่อลูกทำให้ท่านโมโห ท่านจะลงโทษก็ต่อเมื่อท่านหายโมโหแล้ว (เมื่อลูกทำความผิด)					
32. เมื่อลูกร้องไห้ ท่านจะตีหรือขู่ให้หยุดร้องทันที					
33. ท่านไม่ค่อยรู้จักเงื่อนไขของลูกท่าน					
34. ท่านเลือกรีดเครื่องแต่งกายจากลูก ๆ จากแม่หรือน้องที่ลูกชอบ					
35. ท่านชอบที่จะให้ลูกอยู่ในโอวาทของท่านทุกอย่าง					
36. ท่านต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ทำงานนอกบ้าน โดยให้ลูกอยู่กับคนเลี้ยงหรือญาติผู้ใหญ่					

ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
37. ถ้าลูกสอบได้คะแนนไม่ดี ท่านจะให้กำลังใจ ไม่ดูว่า และสนับสนุนให้แก้ตัวใหม่					
38. เมื่อถึงเวลาที่นอนของลูก ท่านจะต้องปลุกให้ตื่นทันที แม้ว่าจะเป็นวันหยุดก็ตาม					
39. เมื่อลูกสอบตกหรือสอบได้ ท่านจะไม่แสดงออกให้ลูกรู้ว่าท่านรู้สึกอย่างไร					
40. ท่านคอยอบรมเกี่ยวกับกิริยามรรยาทและความประพฤติของลูกเสมอ					
41. ท่านจะห้ามลูกเมื่อลูกจะออกไปเล่นนอกบ้าน					
42. หลงนอนหรือเตียงนอนของลูก ท่านปล่อยให้ลูกนอนตามความคุ้นเคยของลูก ท่านไม่ได้เข้าไปยุ่งเกี่ยวแต่อย่างใด					
43. ท่านชอบให้ลูกเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น เล่นละคร กีฬา					

ข้อความ	จริงที่สุด	ไม่ค่อยจริง	ปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
44. เสื้อผ้าที่ลูกสวมใส่ในแต่ละวัน ท่านต้องเป็นคนเลือกให้ใส่					
45. ท่านให้ลูกเลือกชุดแต่งตัวเอง เมื่อเวลาจะพาออกไปนอกบ้าน					

แบบทดสอบวัดพัฒนาการทางคำนิยส่วนบุคคลและสังคม

แบบทดสอบตอนที่ 1 (ข้อ 1 - 10) เป็นเกณฑ์พัฒนาการของเด็กที่มีอายุระหว่าง 3 ปี 1 เดือน ถึง 4 ปี

1 การรู้จักชื่อจริงของตัวเอง

วิธีการทดสอบ ถามเด็กว่าหนูชื่อจริงชื่ออะไร

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กบอกชื่อจริงได้ถูกต้อง

ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กบอกชื่อจริงไม่ได้ หรือบอกชื่อเล่นโดยที่เด็กมีชื่อจริงด้วย

2 การรู้จักนามสกุลของตัวเอง

วิธีการทดสอบ ถามเด็กว่าหนูนามสกุลอะไร

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กบอกนามสกุลของตัวเองได้ถูกต้อง

ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กคาดเดาหรือบอกไม่ได้

3 การรู้จักเพศของตัวเอง

วิธีการทดสอบ ถามเด็กว่าหนูเป็นเด็กผู้หญิงหรือเด็กผู้ชาย

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กสามารถบอกเพศของตัวเองได้ถูกต้อง

ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กบอกเพศตัวเองผิดหรือบอกไม่ได้

4 การล้างมือโดยมีผู้ใหญ่คอยแนะนำช่วยเหลือ

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ ล้างล้างมือ สบู่ ผ้าเช็ดมือ

วิธีการทดสอบ ให้เด็กล้างมือฟอกสบู่และเช็ดให้แห้งโดยผู้ทดสอบทำให้ดูแล้วให้เด็กทำตาม

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กสามารถล้างมือตามวิธีการที่ผู้ทดสอบทำให้ดู

ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กทำตามไม่ได้

5. การรับประทานอาหารด้วยตนเอง

วิธีการทดสอบ	ใช้วิธีการสังเกตในขณะที่เด็กรับประทานอาหารกลางวัน
การให้คะแนน	ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กสามารถตักอาหารเข้าปากได้โดยใช้ ช้อนไม่หกหรือหกเพียงเล็กน้อย
	ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กตักอาหารเข้าปากหกเลอะเทอะเป็น ส่วนใหญ่ หรือต้องให้คนอื่นป้อนให้

6. การเก็บของเล่น

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ	ลูกบอลหรือของเล่นของโรงเรียน
วิธีการทดสอบ	ผู้ทดสอบบอกให้เด็กไปหยิบลูกบอลหรือของเล่นของโรงเรียนมา เล่นด้วยกัน เมื่อเลิกเล่นแล้วสังเกตว่าเด็กทำอะไรกับลูกบอล หรือของเล่นนั้น
การให้คะแนน	ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กนำลูกบอลหรือของเล่นไปเก็บไว้ที่เดิม
	ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กทิ้งลูกบอลหรือของเล่นไว้ตรงบริเวณ ที่เล่นโดยไม่นำไปเก็บที่เดิม

7. การถอดกระดุม

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ	เสื้อผ้ากระดุมที่ติดและถอดได้
วิธีการทดสอบ	เอาเสื้อผ้าที่ติดกระดุมไว้แล้วให้เด็กทดลองถอดกระดุมออก
การให้คะแนน	ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กสามารถถอดกระดุมออกได้
	ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กถอดไม่ได้

8. การถอดกางเกงอย่างง่าย ๆ

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ กางเกงยางยืดขาสั้น

วิธีการทดสอบ เอากางเกงขางยืดใส่ให้เด็กแล้วให้เด็กถอดให้ดู

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กถอดกางเกงเองได้แม้จะไม่เรียบร้อย
ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กถอดเองไม่ได้หรือต้องให้คนอื่นช่วย

9. การแบ่งของเล่นให้เพื่อน

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ ของเล่นหลาย ๆ อย่างประมาณ 5 - 6 ชิ้น

วิธีการทดสอบ เอาของเล่นทั้งหมดมาให้เด็กบอกให้เด็กนำไปเล่นกับเพื่อน
ซึ่งไม่มีของเล่น แล้วสังเกตพฤติกรรมของเด็กเกี่ยวกับการแบ่ง
ของเล่นให้เพื่อน

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กแบ่งของเล่นให้เพื่อนอย่างน้อย 1 ชิ้น
ในขณะที่เล่นอยู่กับเพื่อน
ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กไม่ยอมแบ่งของเล่นให้เพื่อนหรือเมื่อ
ได้รับของเล่นแล้วผู้ทดสอบบอกให้นำไปเล่นกับเพื่อนก็ไม่ยอม
ไปเล่นของเล่นไปเล่นคนเดียว

10. การช่วยงานบ้านง่าย ๆ

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ ไม้กวาด

วิธีการทดสอบ เอาไม้กวาดให้เด็กทดลองกวาดพื้นห้อง

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กจับไม้กวาด ๆ ขึ้นได้แม้จะไม่สะอาด
หรือต้องจับไม้กวาด 2 มือ (ท่าทางกวาดพื้นได้)
ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กทำไม่ได้

แบบทดสอบตอนที่ 2 (ข้อ 11 - 21) เป็นเกณฑ์พัฒนาการของเด็กที่มีอายุระหว่าง 4 ปี 1 เดือน ถึง 5 ปี

11 การรู้จักอายุของตนเอง

วิธีการทดสอบ ถามเด็กว่าขณะนี้หนูอายุเท่าไร

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กตอบได้ว่าตนเองอายุเท่าไร (โดยบอกเพียงจำนวนปี ไม่จำเป็นต้องบอกจำนวนเดือนหรือวัน)
ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กบอกอายุของตนเองผิดหรือบอกไม่ได้

12 การรู้จักใช้ช้อน

วิธีการทดสอบ ใช้วิธีการสังเกตในขณะที่ได้รับประทานอาหารกลางวัน

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กจับช้อนได้ถูกต้องและตักอาหารรับประทานได้ถึงแม้จะหกบ้าง
ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กใช้ช้อนไม่เป็นหรือใช้มือข้างเดียวถือทั้งช้อนและตักอาหาร

13 การติดกระดาษ

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ เลื่อยมีกระดาษประมาณ 4 - 5 เม็ด 1 ตัว

วิธีการทดสอบ ให้เด็กทดลองติดกระดาษเลื่อย

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กสามารถติดกระดาษเลื่อยได้อย่างน้อย 2 เม็ด โดยไม่ต้องช่วยเหลือ (ถึงแม้จะติดไม่ตรงรูของกระดาษก็ตาม)

ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กติดกระดาษเองไม่ได้หรือต้องให้คนอื่นช่วย

14. การถอดถุงเท้าและรองเท้า

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ ถุงเท้าและรองเท้าชนิดติดกระดุมแบบกดที่นักเรียนใส่อยู่ (ถ้ามีนักเรียนบางคนที่มีรองเท้าชนิดอื่นก็ให้ใช้รองเท้าแบบติดกระดุมแบบกดมาทำการทดสอบ)

วิธีการทดสอบ มอมให้เด็กถอดถุงเท้าและรองเท้าที่ตนเองใส่อยู่

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กสามารถถอดถุงเท้าและรองเท้าได้เรียบร้อย
ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กถอดไม่ได้หรือเพียงแต่รู้ถุงเท้ามากองไว้ที่เท้า

15. การแต่งตัวแบบง่าย ๆ ได้เอง

วิธีการทดสอบ ใช้วิธีสังเกตในการแต่งตัวของเด็กในขณะที่เด็กเปลี่ยนเสื้อผ้านอนพักตอนบ่าย (ยกเว้นเสื้อผ้าที่ใส่ยาก เช่น กางเกงกระดุมหลัง)

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กสามารถแต่งตัวได้เอง

ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กต้องให้คนอื่นช่วยแต่งตัวให้

16. การแปรงฟัน

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ แปรงสีฟัน ยาสีฟันของเด็ก

วิธีการทดสอบ ให้เด็กแปรงฟันให้ดู

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กสามารถแปรงฟันเองได้ถึงแม้จะแปรงควยวิธีที่ไม่ถูกต้องนัก เช่น แปรงโดยการถูไปมา

ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กแปรงฟันเองไม่ได้ต้องให้คนอื่นช่วย

17. การพูดบรรยายการเล่น

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ ตุ๊กตูกตุกตา

วิธีการทดสอบ เวลาตุ๊กตูกตุกตาให้เด็กเล่นแล้วสังเกตพฤติกรรมโดยผู้ทดสอบคอยชี้แนะด้วย

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กนำตุ๊กตาไปเล่นแล้วมีการพูดสนมุกติ
ตุ๊กตาเป็นตัวแถมบุคคลต่าง ๆ ที่ตนเองรู้จัก เช่น พ่อ แม่ พี่น้อง เป็นต้น

ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กนำตุ๊กตาไปเล่นเฉย ๆ โดยไม่พูดอะไร
ถึงแม้ผู้ทดสอบจะชี้แนะให้แล้ว

18. การเล่นกับเพื่อน

วิธีการทดสอบ สังเกตพฤติกรรมการเล่นของเด็ก

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กเล่นร่วมกับคนอื่นอย่างมีปะทะสัมพันธ์
เช่น เล่นซ่อนหา เล่นไล่จับ

ให้ 0 คะแนน ถ้าการเล่นเป็นแบบวิ่งตามกันเฉย ๆ โดยไม่
โต้เล่นด้วยกัน

19. ล้างและเช็ดมือได้เอง

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ อ่างล้างมือ สบู่ ผ้าเช็ดมือ

วิธีการทดสอบ บอกให้เด็กล้างมือด้วยสบู่และเช็ดให้แห้ง

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กสามารถล้างมือด้วยสบู่ได้สะอาด
มือไม่มีคราบสบู่ติดอยู่และเช็ดแห้งเรียบร้อยโดยไม่เปียกเลอะเทอะ
ได้เองโดยไม่ต้องช่วย

ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กล้างมือแล้วยังมีคราบสบู่และมือเปียก
เลอะเทอะ

20. รู้จักเวลาอดีต ปัจจุบัน อนาคต
 วิธีการทดสอบ ถามเด็กว่าเมื่อวาน วันนี้ และพรุ่งนี้เป็นวันอะไร
 การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กตอบได้ถูกต้องทั้ง 3 คำถาม
 ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กตอบไม่ได้หรือตอบผิด
21. การช่วยจัดโต๊ะอาหาร
 อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ จาน ช้อนช้อม แก้วน้ำ 4 ชุด
 วิธีการทดสอบ บอกให้เด็กจัดโต๊ะอาหารโดยให้นำจานช้อนช้อมและแก้วน้ำไป
 วางประจำที่โต๊ะอาหารให้เป็นที่
 การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กสามารถนำจาน ช้อนช้อม และ
 แก้วน้ำไปวางที่โต๊ะได้เป็นชุด ๆ
 ให้ 0 คะแนน เมื่อนำไปกองไว้บนโต๊ะเฉย ๆ

แบบทดสอบตอนที่ 3 (ข้อ 22 - 31) เป็นเกณฑ์พัฒนาการสองเด็กที่มีอายุระหว่าง 5 ปี 1 เดือน ถึง 6 ปี

22 มอกที่อยู่ได้

วิธีการทดสอบ ถามเด็กว่าบ้านหนูอยู่ที่ไหน บ้านเลขที่เท่าไหร่ ชื่อถนนใหญ่ อำเภอ จังหวัด

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กบอกได้ถูกต้องอย่างน้อย 3 อย่างขึ้นไป
ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กบอกไม่ได้หรือบอกได้น้อยกว่า 3 อย่าง

23 การล้างหน้าได้ถูกต้อง

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ อ่างล้างหน้า สบู่ ผาเช็ดมือ

วิธีการทดสอบ ให้เด็กแสดงวิธีการล้างหน้าให้ดู ดูสบู่ และเช็ดหน้าได้แห้ง
ด้วยตนเอง

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กสามารถล้างหน้าด้วยสบู่ได้สะอาด
ไม่สกปรกเปียกแฉะแฉะและเช็ดหน้าให้แห้งได้ด้วยตนเอง

ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กทำไม่ได้หรือทำเพียงเอาช้อนกวักน้ำดูบนหน้า
หรือตัวเปียกแฉะแฉะ

24 การผูกสายรองเท้า

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ รองเท้าที่มีสายเชือกสำหรับผูก

วิธีการทดสอบ เอารองเท้าที่มีสายไว้เรียบร้อยแล้วให้เด็กทดลองผูกโดยให้ผูกเป็นโ
ที่ไม่ใช่เงื่อนตาย

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กสามารถผูกสายรองเท้าได้ถูกต้อง

ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กผูกไม่ได้หรือผูกเป็นเงื่อนตาย

25. แต่งตัวเองได้ (ใส่และถอดเสื้อผ้าเองได้)
 วิธีการทดสอบ ให้เด็กทดลองถอดและใส่เสื้อผ้าของตัวเองให้ดู
 การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กสามารถแต่งตัวได้เองถูกต้อง
 ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กแต่งตัวไม่เรียบร้อยหรือต้องมีคนช่วย
26. ใส่และถอดเสื้อแขนยาวได้
 อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ เสื้อแขนยาว 1 ตัว
 วิธีการทดสอบ ให้เด็กทดลองใส่และถอดเสื้อแขนยาวให้ดู
 การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กสามารถใส่และถอดเสื้อแขนยาวได้
 เรียบร้อย
 ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กใส่หรือถอดไม่ได้หรือทำได้เพียงบางใด
 อย่างหนึ่งหรือต้องให้คนอื่นช่วย
27. การใช้ไม้ค้ำของ
 อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ ไม้ค้ำ คินเหนียวในเส้นก่อนยาว ๆ
 วิธีการทดสอบ เอาไม้ค้ำให้เด็กทดลองหัดค้ำคินเหนียว
 การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กสามารถจับคินเหนียวได้ขาดเป็นสองท่อน
 โดยจับที่ค้ำมีค้ำด้วยมือข้างหนึ่ง และจับคินเหนียวด้วยมืออีกข้างหนึ่ง
 ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กหัดค้ำคินเหนียวไม่ได้หรือหัดไม่ขาด
 หรือใช้ทั้งสองมือในการจับค้ำไม่จับคินเหนียว
28. การมีเพื่อนสนิท
 วิธีการทดสอบ ถามเด็กว่าเพื่อนคนไหนที่หนูชอบเล่นด้วยมากที่สุดหรือหนูชอบนั่ง
 ใกล้ ๆ ให้ออกชื่อเพื่อนมา 1 คน (ผู้ทดสอบถามจากครู
 ประจำชั้นประกอบด้วย)
 การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กบอกชื่อเพื่อนที่ชอบมากที่สุดได้
 ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กบอกไม่ได้

29. การหิวลม

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ หวี

วิธีการทดสอบ เอาหวีให้เด็กหิวลมให้ดู

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กสามารถจับหวีหิวลมได้ถูกต้องโดยหิว
ไปตามลักษณะของนม

ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กเพียงแต่เอาหวีไปดู ๆ อยู่บนศีรษะ

30. การเข้าใจกฎเกณฑ์ง่าย ๆ ในการเล่น

วิธีการทดสอบ จัดเด็กมาเป็นกลุ่มกลุ่มละประมาณ 4 - 5 คน ให้เล่นเกมส์
เช่น เล่นซ่อนหา หรือเกมส์อื่นที่เด็กสนใจ ผู้ทดสอบอธิบาย
กฎเกณฑ์ วิธีการเล่นให้ฟัง แล้วให้เด็กเล่น

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กเข้าใจกฎเกณฑ์การเล่นและปฏิบัติตามได้
ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กไม่เข้าใจกฎเกณฑ์หรืออธิบายให้และ
ปฏิบัติตามไม่ได้

31. การเล่นเป็นกลุ่มอย่างมีจุดมุ่งหมาย (มีการวางแผนการเล่นในกลุ่ม)

วิธีการทดสอบ จัดเด็กเป็นกลุ่มประมาณ 5 - 6 คน ให้เด็กเล่นเกมส์ที่เด็กชอบ
เช่น เกมส์ตำรวจจับผู้ร้าย แล้วผู้ทดสอบสังเกตพฤติกรรมของเด็ก
ในขณะที่เล่น

การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กสามารถเล่นโดยมีการวางแผนการเล่น
สมมุติให้ใครเป็นอะไร เช่น สมมุติตัวเองเป็นตำรวจ เพื่อนเป็น
ผู้ร้าย

ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กเข้ากลุ่มการเล่นอย่างไม่มีจุดมุ่งหมาย
เพียงแต่วิ่งตามเพื่อนไปมา ไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนการเล่น

การศึกษาค้นคว้าทางค่านิยมส่วนบุคคลและสังคม
ของเด็กก่อนวัยเรียน เขตบางกะปิ

บทคัดย่อ

ของ

ถวิไล รักชลธี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

ตุลาคม 2526

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคม และเปรียบเทียบพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นเด็กก่อนวัยของโรงเรียนในเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร จำนวน 90 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู และแบบทดสอบวัดพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคม

ผลการศึกษา

1. เด็กที่มีระดับอายุต่างกัน จะมีพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน จะมีพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

A STUDY OF PERSONAL-SOCIAL DEVELOPMENT
OF PRESCHOOL CHILDREN BANGAPI AREA

ABSTRACT

BY

THAVIL LUCKCHONLAEM

Presented in partial fulfillment of the requirements

for the Master of Education Degree

at Srinakharinwirot University

October 1983

The purpose of the research was to study of personal-social development of preschool children at age 3-6 level with different types of child-rearing practices

The samples of this study were 90 students who were randomly drawn from the preschool in Bangabi area, Bangkok. A child-rearing and personal-social development tests were used to collect the data.

The findings are as follows:

1. The children in different age groups showed significant difference in personal-social development at the .05 level.

2. The children with different child-rearing practices showed significant difference in personal-social development at the .05 level.